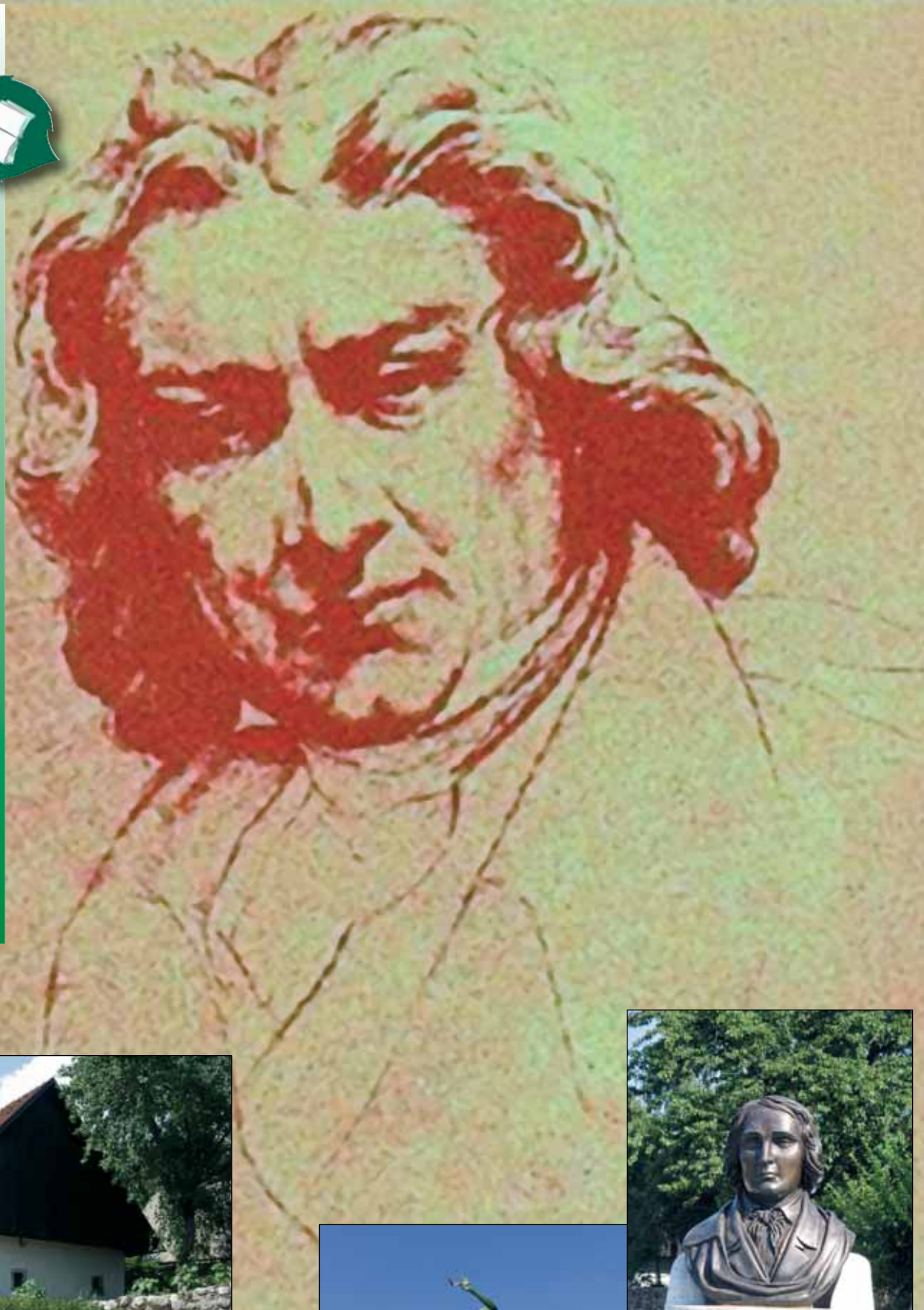

GLASILO KULTURNO
PROSVETNEGA DRUŠTVA
SLOVENSKI DOM
APRIL 2008, ŠTEVILKA 34
ISSN 1331 - 548x

ODMIEV NOVI

Slovenski dom, naš drugi dom

NOVI ŠTEVILKI NA POT

Za Slovence na Hrvaškem je Prešernov dan, ki ga praznujemo 8. februarja, posebej velik dan. Slovenski kulturni praznik nas najtesneje povezuje z matično domovino, z maternim jezikom, prelepo slovenščino. Spomni nas na sloviti Prešernov verz, sedmo kitico njegove Zdravljice, ki je leta 1991 postal tudi himna nove slovenske države:

*Žive naj vsi narodi
ki hrepene dočakat' dan,
da koder sonce hodi,
pepir iz sveta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!*

Letos smo slovenski kulturni praznik obeležili še posebej slovesno. Prireditve smo povezali s proslavami slovenskega predsedovanja Evropski uniji. Osrednja prireditve je bila v Varaždinu, izjemno pomembna in odmevna je bila otvoritev razstave o soški bitki v Zagrebu, v Slovenskem domu smo skupaj praznovali Slovenci iz Zagreba in Karlovca, za skupno praznovanje so se odločili tudi Slovenci v Istri. Promocija slovenske kulture in promocija slovenskega predsedovanja Evropski uniji. Predvsem pa iskren in pristen stik s koreninami slovenskega naroda.

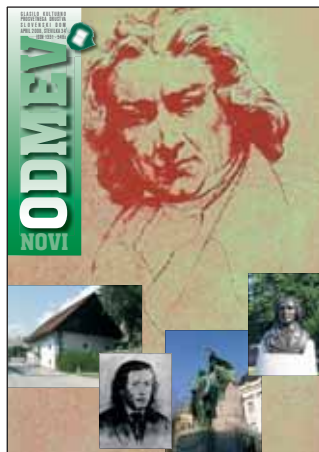
Ko govorimo o slovenskem kulturnem prazniku, je to zagotovo priložnost, ko se je vredno spomniti, da je verz Franceta Prešerna že pred četrto stoletja v hrvaščino mojstrsko prevedel Luko Paljetak. Hrvati so med redkimi narodi sveta, ki lahko celotno poezijo slovenskega pesniškega velikana berejo v materinščini. Hrvat, ki ljubi Prešerna, kot so Paljet-

ka označili v slovenskem tisku, o tem pravi: "Že Gustav Matoš je nekoč dejal, da če nekega tujega pesnika dobro prevedeš v hrvaščino, s tem postane tudi hrvaški pesnik."

Od spodbudnih besed pa na trdna tla. Slovenski kulturni praznik smo praznovali prav v dneh, ko so odnosi med slovensko in hrvaško državo spet dosegli ledišče. Spet poslušamo težke besede z obeh strani meje. Besede, ob katerih občutimo tesnobo. Bi lahko rekli, da grobe polemike v visoki politiki sprožajo nestrpnost do Slovencev na Hrvaškem? Četudi temu nikakor ne moremo gladko pritrčiti, pa je najbrž res, kar trdi ena od študij (njen prvi del objavljamo v današnji številki Novega odmeva), da so takšne neprijetnosti morda prispevale k temu, da je hrvaški državljanov, ki se izrekajo za Slovence, vedno manj.

A se s tem ne smemo sprizniti. Državi sta vendar prvi sosedi! Skupaj sta se osamosvajali! Naj nam politiki prisluhnejo in storijo to, kar pričakujemo od njih: naj se pogovarjajo, naj bodo strpni in konstruktivni, naj se končno tudi kaj dogovorijo. Zagotovo je med dvema narodoma več tega, kar nas druži, kot tega, kar nas razdružuje. Pomislimo na Prešerna.

*Naslovnica:
Dr. France Prešeren*

VELIKA VOJNA NA KRNSKEM POLJU

V času slovenskega predsedovanja Evropski uniji smo Slovenci na Hrvaškem pripravili več prireditev, ki so naš prispevek k promociji slovenske kulture. 23. januarja je bila v zagrebški galeriji Zvonimir odprta razstava o veliki vojni na Krnskem polju. Razstavo je pripravil svetovno znani kobariški muzej, ki obravnava tematiko prve svetovne vojne, postavitev v Zagrebu pa je nastala v sodelovanju slovenskega veleposlaništva v Zagrebu, hrvaškega obrambnega ministrstva in zagrebškega sveta slovenske manjšine.

Razstava je s pomočjo fotografij velikega formata in slikovitih opisov dogajanja prikazala strahote, ki so jih med prvo svetovno vojno na soški fronti preživljali posamezniki z obeh strani frontne črte.

Na otvoritvi so okoli dvesto gostov pozdravili veleposlanik Milan Orožen Adamič, obrambni minister Branko Vukelić in poveljnik generalštaba oboroženih sil generalpolkovnik Slavko Barić ter predsednik države Stjepan Mesić, ki ga je publika pozdravila z gromkim ploskanjem. Mesić je v pozdravnem nagovoru poudaril, da si Hrvaška želi čim prej stopiti v članstvo Evropske unije in se zahvalil Sloveniji za pomoč na tej poti. Med gosti je bilo veliko diplomatov, vojaških atašejev, predstavnikov nacionalnih manjšin v

JANEZ DRNOVŠEK 1950 - 2008

Po dolgi bolezni, 23. februarja, je umrl nekdanji predsednik in dolgoletni premier Slovenije Janez Drnovšek. Slovenci smo z njim izgubili enega od očetov državnosti in eno od osrednjih političnih oseb vse od konca 80. let minulega stoletja.

Drnovšek je na politično prizorišče stopil leta 1989, ko je bil pri 39 letih izvoljen za slovenskega predstavnika v predsedstvu nekdanje SFRJ. Od maja leta 1989 do maja leta 1990 je bil tudi predsednik predsedstva SFRJ. V času slovenskega osamosvajanja je bil glavni pogajalec med slovenskim vodstvom in vodstvom nekdanje Jugoslavije ter vrhom JLA. Marca leta 1992 je postal predsednik LDS, aprila istega leta pa ga je državni zbor izvolil za predsednika vlade. Slovensko vlado je z nekajmesečno prekinitvijo leta 2000 vodil celo desetletje, do leta 2002, ko je bil izvoljen za predsednika republike. Proti koncu mandata je predstavil pobudo, da bi vse ljudi, ki so pozitivno misleči in želijo prispevati k rešitvi problemov doma ali v svetu, povezali v Gibanje za pravičnost in razvoj, pisal pa je tudi knjige s področja duhovnosti. Decembra lani je posle predal novemu predsedniku Danilu Türku.

Slovenski dom, naš drugi dom

Zagrebu, članov Slovenskega doma in drugih uglednih Zagrebčanov.

Zgodovinska in poučna razstava je pri obiskovalcih vzpodbudila razmišljanje o tem, zakaj in za koga je bilo žrtvovanih toliko mladih življenj. Številni preživeli so se domov vrnili kot invalidi, družine pa so bile zavite v črno.

Franc Strašek

Soška fronta je bila del bojišča v prvi svetovni vojni. Fronta med italijansko in avstroogrsko vojsko je potekala od Rombona do Tržaškega zaliva v skupni dolžini prek 90 kilometrov. Bila je prizorišče največjega spopada na gorskem območju v celotni zgodovini človeštva in največji spopad na Slovenskem sploh. Na strani Avstro-Ogrske so se bojevali skoraj vsi narodi te večnacionalne monarhije: Nemci, Madžari, Slovenci, Hrvati, Bošnjaki, Čehi... Prvi boji so se začeli maja leta 1915, do oktobra leta 1917 pa je na soški fronti potekalo dvanajst bitk. Na bojiščih je umrlo prek 300 tisoč ljudi, veliko pa je bilo tudi civilnih žrtev. Z vojne območja so namreč avstrijske oblasti izselile 80 tisoč Slovencev, italijanske pa okoli 12 tisoč, v begunskih taboriščih pa so ljudje množično umirali zaradi lakote in bolezni. O soški fronti zveemo vse, če obiščemo muzej prve svetovne vojne v Kobaridu, ki deluje od leta 1990.

“S smrtjo Janeza Drnovška je Slovenija izgubila politika, ki je na najvišji funkciji v državi, tako kot s svojim delovanjem pred tem, pustil globoko in neizbrisno sled. Odšel je tudi eden ključnih akterjev dogajanj v jugovzhodni Evropi v končnici dvajsetega stoletja in dosleden zagovornik miru in sodelovanja ter vključevanja tega celotnega prostora v združeno Evropo,” je v sožalnem pismu zapisal hrvaški predsednik Stjepan Mesić. Ob tem je poudaril, da je s smrtjo Drnovška osebno izgubil tako partnerja na politični sceni kot tudi prijatelja, ki ga je spoznal še v času dramatičnega začetka razpada nekdanje Jugoslavije, ko sta bila oba člana predsedstva SFRJ in se brezupno borila, da bi preprečila vojno.

“Z iskrenim obžalovanjem sem sprejel novico o smrti bivšega predsednika in premiera Republike Slovenije, gospoda Janeza Drnovška. Odhod Janeza Drnovška, ki bo vsem ostal v spominu po nesporni energiji pri ustvarjanju in vodenju svobodne in samostojne Republike Slovenije, je velika izguba za Slovenijo,” pa je v sožalni brzojavki zapisal hrvaški premier Ivo Sanader in dodal, da je Drnovšek kot premier in predsednik države prispeval k izgradnji sodobne in evropske Slovenije, ki svojo prihodnost utemeljuje na dobrososedskih odnosih z vsemi državami, tudi s Hrvaško.

Zveza slovenski društev na Hrvaškem je v sožalni brzojavki zapisala, da je Slovence na Hrvaškem Drnovškova modrost in umirjenost navdajala s ponosom.

Slovenski dom, naš drugi dom

PREŠERNOV DAN: OSREDNJA SLOVESNOST V VARAŽDINU

Na predvečer velikega slovenskega praznika je Slovenski dom v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Slovenije, Svetom slovenske nacionalne manjšine mesta Zagreb in mesta Varaždin pripravil koncert slovenskega policijskega orkestra, ki je s 60-letno tradicijo tudi uradni slovenski protokolarni orkester. Koncert je bil v mestnem gledališču v Varaždinu.

Člani Slovenskega doma smo se v četrtek, 7. februarja posedli v avtobuse in se odpeljali na praznovanje Prešernovega dne v Varaždin. Vstopnice smo si teden dni prej rezervirali v tajništvu Slovenskega doma, ob petih popoldne pa smo se odpeljali z Mažuraničevega trga v Zagrebu. Vožnja je ob prijetnem klepetu (ki bi mu Angleži rekli small talk) hitro minila in že nas je očaralo baročno jedro še enega prečudovitega mesta.

Program je obetal veliko, zato smo se vsi nestrpni posedli na rdeče žametne sedeže, obkrožene z zlatimi štukaturami. V meni so prebudili nostalgijo po tistih starih, nikoli prenovljenih v ljubljanskem gledališču. In tako se je začelo. Najprej sta nas pozdravila predsednica Sveta slovenske manjšine v Varaždinu Barbara Antolič in predsednik občine Bednja Mirko Bistrovič, v slovenskem jeziku pa sta nas nagovorila prvi mož Slovencev na Hrvaškem Darko Šonc in prvi politični zastopnik Slovenije na Hrvaškem, slovenski veleposlanik v Zagrebu dr. Milan Adamič Orožen. Veleposlanik je govor posvetil geniju Francetu Prešernu in medkulturnemu sodelovanju držav v evropskem letu dialoga, končal pa je z zagotovilom, da si Slovenija prizadeva za vstop Hrvaške v Evropsko unijo, kar je z vidika formalno-pravnega urejanja statusa zelo pomembno za vse nas, na Hrvaškem živeče Slovence.

Pričel se je program in vsi nestrpni smo na odru pričakovali znamenito Nušo Derendo (ki je davnega leta 2001 zelo uspešno zastopala Slovenijo na Eurosongu, kjer je dosegla 7. mesto) ter Matjaža Mraka, da nam ob spremljavi orkestra odpojeta nekaj slovenskih zimzelenih. Kmalu po začetku programa pa sta v dvorani zavladala tišina in mrak, ki so ga razsvetljevale luči mobilnih telefonov, kamer in fotoaparatorov. V Varaždinu je to noč zmanjkalo električne energije. Kako ironično, sem pomislila. Vendar se nastopajoči in zbrani nismo prepustili

ironiji življenja. Stvari smo vzeli v svoje roke. Vokalista sta bodrila nas in mi smo bodrili njiju. Dvorana je pela z Nušo in Nuša je pela z dvorano. Fantastično! Kaj takšnega se ni zgodilo ne meni in po vsej verjetnosti niti Nuši. Po desetminutnih pevskih vajah so nas razveselile luči in koncert se je uspešno nadaljeval do naslednje prekinitve električne energije. Človek skoraj ne more verjeti! Koliko časa bo trajalo tokrat, smo se spraševali. Sedaj se je izkazal orkester in nam zaigral kar v temi. In ko smo že obupali, se spraševali o smiselnosti našega krpanja lukenj ter nameravali kulturni dogodek prekiniti, so ponovno zasvetile luči, tokrat svetijo vse do konca proslave. Tako smo prisluhnili prekrasnim slovenskim melodijam, kot so

Trideset let, Mati bodiva prijatelja ali pa Med iskrenimi ljudmi ... Vendar to še ni bil konec vseh presenečenj.

Po dobrem kulturnem programu, a kaotično simpatični izvedbi nas je v zgornjih prostorih, v prelepi baročni dvorani, pričakala ogromna miza do zadnjega kotička obložena z vsakršnimi specialitetami: od slanih in sladkih zavitkov, specialnih sirnih in mesnih plošč, do tople hrane z več vrstami pečene mesa in različnih prilog. Človek ne bi verjel, kako dobra hrana in pijača pozitivno vplivata na počutje ljudi. V hipu so med nami stekli pogovori, večer pa smo končali s prepevanjem slovenskih ljudskih. Avtobus nas je ob 23.30 pripeljal na Mažuraničev trg, od koder smo s prijetnimi občutki odkorakali domov.

Ko sedim za računalnikom in obujam spomine ter pišem ta članek, vedno bolj spoznavam, da se je potrebno za prijeten večer zahvaliti ne le organizatorjem, ampak Vam, na Hrvaškem živečim Slovincem, za vašo voljo in trud, da si vzamete čas in ohranjate svoje poreklo, jezik in kulturo, saj brez Vas, zavednih Slovencev, ki že pol stoletja in več živite na Hrvaškem, takšnih prireditev ne bi bilo.

Nina Stopar

ZAGREB IN KARLOVEC - SLAVILI SMO SKUPAJ

V galeriji Slovenskega doma v Zagrebu smo 13. februarja Prešernov dan skupaj proslavili člani karlovškega in zagrebškega društva ter Združenja likovnih avtorjev iz Karlovca (ULAK). Prireditve se je udeležil tudi predsednik koordinacije Hrvaških društev prijateljstva Andrija Karafilipović.

Navzoče je v imenu Slovenskega doma Zagreb pozdravil podpredsednik društva Franc Strašek, program pa je povezoval predsednik Slovenskega doma Karlovec Silvin Jerman.

V kulturnem programu je operni pevec Ante Petković ob klavirski spremljavi Anite Kaić zapel pesmi Mornar (na besedilo F. Prešerna in glasbo F. S. Vilharja) in Roža (besedilo in glasba D. Passeka). Za konec je na zadovoljstvo polne dvorane prekrasno izvedel arijo Napolitana.

O kratkem in plodnem življenju in delu Franceta Prešerna je spregovorila Polona Jurinić iz Slovenskega doma Zagreb. Nato je delovanje ULAK-a predstavila njegova predsednica Vesna Papac. Mladen Muić, novinar z radia Karlovec, je spre-

govoril o razstavi. Predstavil jo je odkrivanje gledalčevega osebnega in likovnega dojemaja.

Razstavo z naslovom Kako karlovški slikarji vidijo lepote Slovenije je odprl Silvin Jerman. Člani ULAK-a (Jože Zabukošek, Vesna Papac, Marija Vulović, Mirko Komuškić, Ljubica Leš, Zdenko Lasić, Blaženka Sokolović, Marija Pavlič, Boško Nikolić, Josip Volović, Nada Tutek, Mišo Paški, Joško Leš, Radmila Silvaši, Ladislav Silvaši, Nela Zovko) so se predstavili s slikami, ki so nastale po njihovih potovanjih po Sloveniji. Razstavljene so bile tudi slike slikarjev iz Slovenije, s katerimi ima ULAK redne stike in so svoje slike podarili ULAK-u (Stane Lozar). Bil je predstavljen tudi slovenski slikar iz Avstrije Luka Antičević. Posebno pozornost so vzbudile skulpture dveh kiparjev (Josip Laslavić, Vesna Čulig). Navdušeni obiskovalci so si po prireditvi družili ob prigrizku. Srečanje se je razvilo v prijeten družabni večer. Na poti v Karlovec je člane društva in likovne avtorje spremljala slovenska pesem naše pevke Antonije.

Slikarstvo je glasba v barvah, so besede enega izmed pesnikov.

Marina Delač -Tepšič

UPRAVNI ODBOR O PROMOCIJI SLOVENIJE

Upravni odbor Slovenskega doma je 15. januarja obravnaval priprave na občni zbor in praznovanje slovenskega kulturnega praznika v letu, ko Slovenija predseduje Evropski uniji.

Člani upravnega odbora so sklenili, da bo občni zbor 5. marca in da je do takrat treba pripraviti poročilo o delu v minulemu letu in načrt dejavnosti v letu 2008 in poročilo o materialno-finančnem poslovanju v letu 2007 in finančni načrt za leto 2008. Nadzorni odbor mora pregledati zakonitost poslovanja in pripraviti pisno poročilo, inventurna komisija pa pregledati stanje in uporabo inventarja ter o ugotovljenem stanju skupščini podati pisno poročilo.

Slovinci na Hrvaškem želimo prispevati k promociji slo-

venske kulture v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji, je soglašal upravni odbor in v ta namen potrdil širši program proslavljanja slovenskega kulturnega praznika, v katerega so vključene naslednje prireditve: priprava razstave o veliki vojni na Krnskem polju v zagrebški galeriji Zvonimir v sodelovanju s slovenskim veleposlaništvom, hrvaškim obrambnim ministrstvom in zagrebškim svetom slovenske manjšine (23. januar), koncert Slovenskega policijskega orkestra v varaždinskem mestnem gledališču v sodelovanju s slovenskim veleposlaništvom ter zagrebškim in varaždinskim svetom slovenske manjšine (7. februar), razstava z naslovom Kako karlovški slikarji vidijo lepote Slovenije v Slovenskem domu v sodelovanju s karlovškim Slovenskim domom in karlovškim društvom likovnih ustvarjalcev (13. februar), koncert Slovenskega komornega zbora iz Ljubljane in predstavitev zgoščenke o zborovski glasbi v Glasbenem zavodu (19. februar).

Franc Strašek

Slovenski dom, naš drugi dom

SLOVENSKI KOMORNI
ZBOR ZA SLOVENSKI
PRAZNIK

V počastitev slovenskega kulturnega praznika je v Hrvaškem glasbenem zavodu 19. februarja nastopil priznani in hrvaški javnosti dobro znan Slovenski komorni zbor iz Ljubljane. V polni dvorani je navzoče najprej pozdravil predsednik Slovenskega doma Darko Šonc. Spregovoril je o pomenu slovenske zborovske glasbe, ki je tista zvrst umetne glasbe, ki najbolj izrazito odraža kulturno samobitnost posameznega evropskega naroda. V središču pozornosti je besedilo v narodnem jeziku.

Prerez bogate dediščine zborovske ustvarjalnosti na slovenska besedila predstavlja monumentalna antologija Slovenska zborovska glasba, ki jo je pod umetniškim vodstvom Mirka Cudermana v zadnjih letih posnel Slovenski komorni zbor. Antologija obsega 55 CD plošč, na katerih so dela 112 skladateljev in vsebuje 1.100 pesmi v skupnem trajanju 64 ur zborovske glasbe. Vse te zgoščenke so bile razstavljene na odru v Glasbenem zavodu. Impresivno!

Četrta zaporedna zgoščenka, ki jo je ob podpori Slovenskega

doma izdal Cantus, obsega dela hrvaške zborovske glasbe 20. stoletja (V. Lisinski, J. Vrhovski, J. Hatze, M. Magdalenic, I. Matečič Ronjgov, J. Štolcer Slavenski, I. Brkanović, B. Bersa, B. Kunc in I. Kuljerić). Dela so bila posneta v veliki dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani leta 2004 in 2007. Dirigiral je Vladimir Kranjčević, solisti pa so bili Renata Vareš – Klančič, sopran, Darja Vevoda, alt, Tatjana Kaučič, klavir in Gregor Klančič, orgle. Zbor sestavlja 41 vrhunskih pevcev (soprani, alti, tenorji in basi) in glasbeni kritik Zlatko Mažur, ki je spregovoril o zgoščenki, je vsakega poimensko predstavil, kar smo nagradili s ploskanjem.

Umetniški program je bil sestavljen iz dveh delov: v prvem delu so bili na sporedu hrvaški skladatelji Josip Štolcer, Miroslav Magdalenic, Ivan Parač, Božidar Kunc in Krsto Odak. Dirigiral je Vladimir Kranjčević. V drugem delu koncerta pod vodstvom umetniškega vodje zbora Mirka Cudermana in ob spremljavi na klavirju Tatjane Kaučič so bila na sporedu dela Emila Adamiča, J. Pavčiča, Matije Tomca, Karola Pahorja, Vilka Ukmarja, S. Vremška in M. Hubada. Ob izvedbi priljubljenih ljudskih Pojdam v Rute in Nmau čriez izaro so marsikatero oči potočile solzo ...

Ovacije so sledile po dveh impresivnih dodatkih.

Polona Jurinić

Antologija Slovenska zborovska glasba v kronološkem Aredu predstavlja vrhunska dela slovenskih skladateljev v tej zvrsti. Široki zgodovinski lok se pričinja pri Gregorju Riharju in drugih preporodnih skladateljih tridesetih let 19. stoletja, ki so se prvi odzvali na zahteve novega časa in začeli ustvarjati zborovske pesmi na slovenska besedila. Od plošče do plošče lahko spremljamo umetniško rast slovenske zborovske pesmi v drugi polovici stoletja skladateljev A. Nedveda, A. Foersterja, bratov Benjamina in Gustava Ipvavca, F. Gerbiča in D. Jenka. Skupina skladateljev, zbrana okrog urednika revije Novi akordi, med katerimi moramo omeniti predvsem Emila Adamiča in Antona Lajovica, je brezkompromisno zavrgla omejitve provincialnega okusa in za vrhunske slovenske ansamble ustvarila dela, ki so slovensko ustvarjalnost postavili ob bok evropskemu razvoju.

Dirigent Kranjčević se je rodil v Zagrebu. Diplomiral je iz klavirja na Glasbeni akademiji v Zagrebu v razredu Ladislava Šabana. Dirigiranje je študiral pri Slavku Zlatiču (Zagreb) in Igorju Markeviću (Monte Carlo), magistriral pa leta 1980 pri Vojislavu Iliću. Bil je šef dirigent Komornega orkestra Vatroslav Lisinski (1972–76), Akademskega zbora I.G. Kovačić (1974–87), Mešanega zbora HRT (1976–82), Zagrebških madrigalistov (1980–85), Simfoničnega orkestra HTV (1983–88), Glasbene produkcije RTB (1988–91), predsednik Oratorijskega društva sv. Marka – Cantores Sancti Marci, direktor Glasbene šole Vatroslav Lisinski v Zagrebu (1970–77) in ravnatelj Opere HNK v Zagrebu (1994–2002). Na Glasbeni akademiji v Zagrebu neprekinjeno predava od leta 1978. Leta 1971 je bil ustanovitelj Varaždinskih baročnih večerov, v letih 1994–2006 pa tudi ravnatelj prireditve, kjer sta bila Slovenski komorni zbor in maestro Mirko Cuderman stalna gosta.

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA DOMA

Redni občni zbor Slovenskega doma je bil 5. marca. Po ugotovljenem kvorumu so bili v delovno predsedstvo izvoljen Darko Šonc, Polona Jurinič in Alojz Kramar, za zapisnikarja Mira-Maria Bahun, za overitelja zapisnika pa Nada Gajdarov in Ivica Kunej.

Darko Šonc je poročal o poslovanju v letu 2007 in natančno pojasnil vire prihodkov in porabo sredstev. Predsed-

nik nadzornega odbora Bojan Kožar je poudaril, da je Slovenski dom tudi lani posloval v skladu s hrvaškimi predpisi in v duhu dobrega gospodarja ter da so bila finančna sredstva porabljena namensko za uresničevanje načrtovanih programov. Predsednik inventarne komisije Silvester Vidič je povedal, da je komisija (v njej sta še Alojz Kramar in Tone Lah) pregledala inventar Slovenskega doma in ga uskladila z evidenco.

V nadaljevanju je predsednik spomnil na prireditve v minulem letu: od umetniških razstav, predavanj, koncertov in predstav iz Slovenije in Hrvaške, do proslav državnih praznikov in preda-

Slovenski dom, naš drugi dom

vanj tujih veleposlanikov, akreditiranih v Republiki Hrvaški. Če upoštevamo, da so ves čas potekali še pouk slovenskega jezika, maše v slovenščini in petkova druženja, da redno izhaja časopis Novi odmev, lahko ugotovimo, da smo imeli v letu 2007 bogato, kakovostno in vsestransko kulturno-prosvetno dejavnost.

Na koncu je predsednik predlagal načrt dela, akcij in usmeritev v letu 2008 in se zahvalil vsem članom Slovenskega doma, še posebej marljivim sodelavcem, ki so zaslužni, da je Slovenski dom postal naš drugi dom, da se v njem počutimo prijetno in sproščeno. Predsednika Šonca je občni zbor za njegov trud, prizadevanje in uspešno vodenje Slovenskega doma nagradil z glasnim ploskanjem.

Večer se je tradicionalno nadaljeval ob kozarčku vina, slovenski pesmi in prijetnem druženju.

Franc Strašek

ČESTITKA

Čestitka našem pevovodji Francu Keneju ob njegovem rojstnem dnevu
*Čprav nas pesem navdihuje,
naš zbor le počasi napreduje.
Velikokrat nas opozarjaš:*

*"Iz grla peti je slabo,
pa tudi peti je težko,
saj glas hrešči hudo,
to pa ne zveni lepo.
Treb je sapo vzeti,
trebuh dovolj napeti,
diafragmo pod kontrolo vzeti
in arijo lepo zapeti."*

*Res je, nismo več mladi
in ne gre nam kot bi radi.
Teško se je učiti*

*in lahko je pozabiti.
Velikokrat je treba ponoviti,
da bi si mogli vse zapomniti.
Zdi se, da je vaj premalo,
saj se pozabi, kar se je že znalo.
Zbor večkrat na vajah ni kompletan,
je marsikdo drugje podjeten.*

*Zato nam je tvoj srd razumljiv,
toda bodi z nami še naprej potrpežljiv
in tudi kot doslej šaljiv.*

*Ob tej priložnosti pa na vse pozabimo
in vse najboljše Ti ob rojstnem dnevu
od srca vsi želimo.*

Silvo

MEŠANI PEVSKI ZBOR SLOVENSKI DOM

Druženja, vaje in nastopi potekajo kot ponavadi. Zborovodja Franc Kene je na repertoar mešanega pevskega zbora uvrstil še nekaj novih pesmi, ki jih že vadimo in jih bom zapeli na skorajšnjih nastopih.

Hitro bo prišla Primorska poje, ki bo za spremembo potekala v Zagrebu, v Hrvaškem glasbenem zavodu. Koncert šest zborov, med njimi tudi našega, bo 28. marca. Ko boste brali Novi odmev, bo dogodek že mimo, vendar bomo o njem obširno poročali v naslednji številki našega časopisa.

Enako velja za še en nastop, ki ga načrtujemo za april, in sicer v prostorih Slovenskega doma. Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti bo zaslužnim članom pevskega zbora podelil zlata, srebrna in bronasta priznanja za dolgoletno sodelovanje v pevskih zborov Slovenskega doma. Kot veste, poleg mešanega pevskega zbora Slovenskega doma deluje tudi pevski zbor duhovne sekcije Antona Martina Slomška.

In da ne bom samo napovedovala dogodkov, naj spomnim na prijetno srečanje minulega decembra, ko smo člani pevskega zbora nazdravili z našim pevovodjem Francem Kenejem, ki je slavil okrogli življenjski jubilej. Od srca smo mu čestitali za 60. rojstni dan, prav posebno voščilo pa je prispeval Silvester Vidič, ki je našemu Francu napisal čestitko v verzih.

Miroslava Maria Bahun

Slovenski dom, naš drugi dom

PETER SOAVE IN GODALNI KVARTET RUCNER

Slovenski dom je 18. decembra v sodelovanju z Lions clubom pripravil nastop Petra Soave iz Združenih držav Amerike na bandoneonu (harmoniki) in priznanega godalnega kvarteta Rucner. V kvartetu igrajo sijajni glasbeniki: violinist Iva Kralj, violist Dragan Rucner, violončelistka Snježana Rucner in prva violinistka Zagrebške filharmonije Sidonija Lebar. Zaigrali so skladbe Astora Piazzolle (1921-1992), ki je svetovno slavo in priljubljenost dosegel z artistično sofisticirano inačico tanga: "Tango je sila, ki vsaj za trenutek združi dva tujca in njihovo dušo".

Založniška hiša Rocco&partner je ob tej priložnosti predstavila dvojno zgoščenko z deli Astora Piazzole v izvedbi Soavea in godalnega kvarteta. Prvi CD vsebuje deset krajših skladb ob enem tangu legendarnega Carlosa Gardel, na drugem pa je zapis iz ciklusa Five Tango Sensations ter skladbe Oblivion, ene najbolj znanih partitur. To je

že njihova tretja zgoščenska, saj sodelujejo skoraj 10 let.

Vse, ki jih ta glasba zanima, si lahko zgoščenko spodobijo v naši fonoteki.

Polona Jurinić

**DELO DUHOVNE SEKCIJE
ANTON MARTIN SLOMŠEK**

Leto 2007 je minilo in kot se spodobi treba je zbrati vsa dejanja - malo statistike: MePZ Anton Martin Slomšek z zborovodjo prof. Vinko Glasnovičem imelo je 46 vaj, pel pri 17 mašah v Zagrebu (eno so peli gostje KD Zvezda iz Dobove), 4 maše na dveh romanjih v Slovenijo (dvakrat v Krškem za Porcijunkulo) enkrat na Kureščku - Kraljica Miru in ena maša pri sv. Jožefu v Celju - predstavitev KPD Slovenski dom, Zagreb).

Bili smo tudi na Reviji odraslih cerkvenih zborov Veliki Trn.

Dvakrat smo zapeli na pogrebu našim pokojnim pevcem (Milan Rupnik, Anica Ostreljč) na Mirogoju, krematorij, Zagreb.

V letu 2007 svete maše so nam podarili: sedemkrat dekan Anton Trpin, štirikrat Robert Smodiš, dvakrat Metod Oblak in po enkrat: Matjaž Roter, Matej Dečman, Janez Jeromen, Silvester Molan, dekan Jože Špes (somaševal z R. Smodišem) in Janez Turinek župnik z Artičah ki nas je zelo presenetil v dobrem - v Piramidi - Ljubljana, torej dvakrat je zmagal - do sedaj.

Vsem duhovnikom eno veliko hvala da nam pridejo podariti slovensko besedo v Zagreb. Posebe se zahvaljujem vsem pevcem in prof. Vinko Glasnoviču za redno prihajanje na vaje, maše, romanja, revije. Še enkrat lepa hvala.

Vaša voditeljica *Olga Tkalcic*

**MARIBORČANI
NA OBISKU V
SLOVENSKEM DOMU**

Konec januarja nas je obiskovalo 45 Mariborčanov s tamkajšnje univerze za tretje življenjsko obdobje. Zagreb so obiskali v organizaciji Agencije M, pod vodstvom Marjane Košar. Sprejeli so jih Franc Strašek, Maria Miroslava Bahun, Polona Jurinić, Alojz Kramar in Josip Strugar.

Uvodoma jim je Franc Strašek predstavil organiziranost in položaj Slovencev na Hrvaškem. Poudaril je, da Republika Hrvaška glede urejanja manjšinskega vprašaja sodi v sam vrh demokratičnih držav v Evropi in da imajo tudi Slovenci na Hrvaškem status nacionalne manjšine. Odgovoril je na številna vprašanja: ali Hrvaška finančno podpira programe Slovencev na Hrvaškem, kako Slovenci na Hrvaškem doživljajo slovensko predsedovanje Evropski uniji, ali občutijo težave s schengenskim režimom, kako dojemajo nerešena vprašanja med državama. Ob slovesu smo si zaželeli, da bi se ponovno srečali.

Franc Strašek

**VSAK PRVI
PETEK V
MESECU -ČAKA
VAS NAGRADA**

Da bi bil prvi petek v mesecu še bolj zanimivi, smo na tradicionalnih družabnih večerih v letu 2007 v program vključevali vse navzoče. Prve petke popestri tudi harmonikar - naš

Prlek Franc. Potrebujemo še klarinetista. Prijavite se.

Na prvih petkih proslavljamo rojstne dneve naših članov. Za vsakega slavljenca je pripravljena nagrada, le vzeti mora škatlico s številko. Lani je na naša druženja prišlo samo 44 slavljenec, kar je malo glede na število članov Slovenskega doma.

Zato obogatite leto 2008. Pridite!

TRIJE PRVI PETKI: DECEMBER, JANUAR, FEBRUAR

Novembra družabnega večera na prvi petek v mesecu ni bilo. 2. novembra je bil namreč dušni dan, dan po Vseh svetih, dnevu spomina na umrle, razmišljamo o pokojnih sorodnikih in prijateljih.

Na prvi petek v decembru sta na oder skupaj stopila Slavko in Silvin. Oblečena sta bila v enaka rjava žametna suknjiča. Tako sta se uredila, da bi bila sodobna, primerna za predvolilno soočenje. Silvin je takoj napovedal svojo predvolilno parolo - Gremo nazaj. Pojasnil je, da nam je bilo prej bolje: bili smo mlajši, na prvih petkih smo imeli različne programe, včasih kar cele predstave z večjim številom igralcev, pa tudi nikogar nismo nikoli podkupovali. Na Slavka je vpil, da korumpira s svojimi darili. Slavko je priznal, da je podkupoval. Njegova parola je KIM - kmetijstvo in menadžment ali kruh in mleko. Ja, podkupoval sem z vrečkami KIM-a, je povedal. Ko jima je bilo kreganja že preveč, sta zamenjala suknjiče in bila spet enako oblečena. Ugotovila sta, da je tako vseeno - ostalo bo tako in tako po starem. Slavko je nadaljeval s priporočili za zdravila in toplice, če imate novo bolezen klamidijo. (Ker smo pač fin časopis, ne bomo objavili, kakšna je ta bolezen in kako se zdravi). Gostja Petkovega parlamenta je bila predstavnica Savinjske doline - Marija. Govorila je o sebi in izvedla imeniten skeč o ženski na spovedi pri duhovniku. Dvorana je bila polna. Slavili smo namreč 90. rojstni dan Katarine Ulčar. Obilo cvetja in daril. Jedače in pijače, razumljivo, ni zmanjkalo!

Na januarskem prvem petku je bilo več slavlencev kot po navadi: to je januarska praksa. Obisk pa ni bil temu primeren. Zbrali so se samo najbolj zvesti prvopetkovci. Morda je bil kriv Slavko, ki se je solidariziral z državnim parlamentom. Zato Petkov parlament ni deloval in ni imel svojih delegatov. Silvin je svoje opravil. V skrajšani obliki je uprizoril svojo humoresko Intervju. Gledalcem je bilo najbolj všeč, ko je intervjuirani gospod Janez Sardenko utrujen, nervozen in jezen odgovarjal novinarki Bonifaciji na njena številna vprašanja. Ko je odgovarjal na vprašanje, kaj bi rad bil, če bi bil reintegriran, je opisoval, da bi se zavlekel pod njeno obleko, plazil po njenem telesu in končno povedal, da bi za njo rad bil - bolha. Slavko je po srečelovu podaril darila slavlencem. Počila je penina,

zazvenela slavnostna pesem in čestitanje. Na pojedino so se obiskovalci umaknili v prostore kluba Naša dežela, kjer sta Marija in Boris uprizorila skeč. In spet je bilo veselo!

Februarski prvi petek je bil na sam prvi dan v mesecu. Bali smo se, da bo obisk prav zaradi tega majhen. Strah se, hvala bogu, ni uresničil. Silvin je nastopil s svojim novim konjičkom, povedal je, da piše humoreske. Tokrat je v skrajšani obliki govoril na temo - Ni jezika brez jezika. Primerjal je jezik kot mišični organ v ustni votlini z lingvističnimi znanstvenimi dosežki. Povedal je, da bi tu bilo dela za zdravstvo: za mrtvi jezik bi si morali izmisliti transplantacijo, za umetni jezik pa plastično kirurgijo. In tako dalje. Zaradi oblike jezika kot mišičnega organa naravoslovci uporabljajo termin "plameni jezik". Občinstvu so se kar sline cedile, ko je Silvin govoril o jeziku v gastronomiji. Predsednik Petkovega parlamenta Slavko je predal besedo delegatu Tonetu Jagru, ki nam je pojasnil lovske zakone v Republiki Sloveniji. Malo ga je zmedel Silvin, ki ga je iz publike vprašal, ali so se slovenski lovci udeležili lova na divje prašiče na Bilogori. Tone se je hitro izvlekel, saj je takoj razumel, da je to Silvinova provokacija. Z majhno zamudo je delegatka iz svetega kraja Svete Trojice Klara predstavila svojo pesem, ki jo je posvetila Silvotu Vidiču za njegov 80. silvestrski rojstni dan v letu 2007. Saj za dobre želje nikoli ni prepozno. In praznovali smo po stari navadi.

Slaje Krasi

RAZSTAVA JOŽETA REBERNAKA

Jože Rebernak je član našega društva in umetnik, ki ga pozna širša zagrebška javnost. 12. decembra smo si v Slovenskem domu lahko ogledali, kaj je ustvaril v minulih dveh letih od zadnje razstave pri nas.

Na otvoritvi razstave je o prijatelju in slikarju spregovoril prof. Zlatko Bourek, ugledni hrvaški slikar, risar in grafik, ki je na zagrebški akademiji leta 1955 diplomiral iz kiparstva pri prof. Kostu Angelu Radovaniju.

"Smo generacija, ki je od leta 1941 do danes doživljala nemirne čase. Danes je umetnost na zadnjem mestu. Pripadniki stare generacije slikajo vse boljše, dobro so se izurili v starinski obrti, so pravi rokodelci in še danes z veseljem delajo. Z Jožetom sem se spoznal v študijskem letu 1949-50 na šoli za uporabno umetnost v Zagrebu. Pozneje smo se vpisali na akademijo. Oplemenitili smo življenje siromašnih ljudi - slikali smo na skodelice in stole - naša estetska raven je bilo bedno življenje. Danes resni oblikovalci varajo ljudi. Jože slika pejsaže in ne vara. Pejsaži so to, kar so. Današnja generacija je vedno bolj tiha in neprepoznavna".

Po otvoritvi razstave smo prerezali

torto in poklepetali z vedno nasmejanim slikarjem.

Polona Jurinič

Slovenski dom, naš drugi dom

ČESTITKA JOSIPU BOBIJU MAROTTIJU

V imenu društva izgnancev in Slovenskega doma smo 18. decembra obiskali našega člana Josipa Bobija Marottija, ki je na ta dan slavil visoki življenjski jubilej, 85. rojstni dan.

Razveselil se je našega obiska, čeprav je bilo v njegovem domu že precej živahno, saj so ga obiskali njegovi gledališki prijatelji. To pa je družba, ki ji ne zmanjka spominov na vesele dogodivščine iz časa njihovega sodelovanja na različnih predstavah v nešteti mestih in deželah. Tudi Bobi je še poln svežega duha in dobre volje, rad obuja spomine in opisuje različne dogodke iz svojega bogatega igralskega življenja. Še danes ga radi pokličejo za kakšno televizijsko reklamo, kar mu je v veliko veselje, saj se počuti koristnega in dobrodošlega v družbi.

Čas obiska na njegovem domu se je hitro iztekkel, saj je Bobi že imel načrtovan program - odhod v svoj priljubljeni

kafič Mocca. Čestitke, stisk roke, poljubi in dobre želje, darila, vse to je doživel Bobi, ko je počasi prišel v Mocca, ob točno določeni uri, ob 11.30 kot vsak dan, da s svojimi dragimi prijatelji spije najboljšo dopoldansko kavo. Prva mu je čestitala gospa šefica Nevenka in mu v imenu prijateljev podarila mizico z Bobijevim imenom (za prijetno počutje ob pitju kav). Čestitkam so se pridružili gospa Verica, dragi prijatelji Stanko

in Branko ter Srečko, ki je cel čas polnil kozarce in odpiral šampanjec. Našemu dragemu Bobiju smo nazdravili in zapeli lepo slovensko zdravico Kolkor kapljic, tolko let, v nadaljevanju pa še Lirum, lirum larica, naj se pi je zdravica.

Prišla je še soproga, gospa Anđela z veliko torto z likom Bobija. Seveda se je veselje s pesmijo in šaljivkami nadaljevalo, kajti v družbi z Bobijem je vedno zabavno. Bobi je pravi teater.

Na koncu samo še voščilo: poživi nam še dolgo in

veselo dragi Bobi in da bi se z dragimi prijatelji čez leto dni spet dobil ob najboljši mocca kavici.

Ana Marić in Ivanka Nikčević

tudi tokrat zabaval gospod Branko s svojo pojočo hčerko. Bilo je veselo, sproščeno, bilo je plesa in pesmi, bilo je kozarčkov in kolačkov..., skratka, bilo je tako, kot se spodobi za takšno priložnost. Ker pa danes, ko to pišem, zunaj že cvetijo zvončki in trobentice, vam bom zapisala samo še pesmico, ki mi jo je Dedek Mraz priložil k darilcu.

Pismo Dedka Mraza

*Ker je dimnik zamašen,
dim v njem pa je strupen,
ker so sanke zarjavele
in živali ponorele,
okna so visoka, ozka,
ne letim - saj nisem goska...
sem prišel kar skozi vrata -
to nasvet je moj'ga brata...
Sem prinesel ti darilce,
sem morda zaslužil šilce?
Vem, darilce ni kaj prida,
se pa z njim dobrota zida.
Z njim želim ti pokazati,
da s teboj želim ostati,
v srcu ti ljubezen greti,
v prijateljstvu živeti,
Bodi dobra kot doslej
to želim ti še naprej.*

Irena Hribar-Buzdovačić

NOVOLETNO DRUŽENJE V SLOVENSKEM DOMU

Člani Slovenskega doma smo se konec decembra še zadnjič v minulem letu dobili v našem drugem domu, kjer smo se v veselem razpoloženju poslovili od starega leta in se pripravili za veseli prehod v novo leto. Kot že nekaj let nazaj, nas je

MOJA DEŽELA SLOVENIJA: NA KRASU

Zivimo v eri globalizacije, prepletanje različnih kultur iz vseh koncev sveta je pogosto dobro, ker veliko izvemo o drugih kulturah. Koliko pa zares vemo o kulturi ter naravnih in zgodovinskih zakladih naše domovine Slovenije?

Ljubo doma, kdor ga ima pravi, stari slovenski pregovor. Prav zato je zagrebški svet slovenske manjšine v okviru programa Moja domovina, moja dežela Slovenija 8. decembra pripravila terenski pouk na Krasu. Tako smo hoteli mlajše zagrebške Slovence in študente slovenistike seznaniti z naravnimi in zgodovinskimi lepotami Slovenije, to pa je bila tudi priložnost, da se čim boljše spoznamo in da nadaljujemo naša druženja v prihodnosti.

Ne glede na slabe vremenske napovedi, se nam je nasmehnila sreča in nas je ves dan spremljalo lepo sončno vreme. Odpravili smo se na obisk k človeški ribici na prekrasni Kras. Tam, kjer so Postojnska vrata, najnižji prehod v vsem alpsko-dinarskem gorskem loku, visokem komaj 609 metrov, leži ob vznožju Soviča mestece Postojna. Nastalo je na sečišču naravnih poti iz severne in srednje Evrope na Jadran ter iz Padske nižine v Panonsko. Te naravne prednosti sta izrabili železnica in glavna evropska cesta na sinji Jadran. V neposredni bližini Postojne je znamenita Postojnska jama, ena najlepših podzemeljskih jam na svetu. Prvič se omenja že v 13. stoletju. Prvi jo je opisal

Valvasor, ki se mu je zdela največja in najdaljša, obenem pa je sodil, da je med vsemi, kar jih je videl, najbolj strahotna.

Nismo se zbalih hudega postojnskega zmaja, ki ga je opisal Valvasor, in smo se pogumno podali na učno pot Kraljestvo Proteusa. Obiskali smo vivarij - speleobiološki laboratorij Proteus in Postojnsko jamo. V jamskem delu vivarija je predstavitev morfologije postojnskega jamskega sistema, v rovu novih podpisov, ki ima dva ločena dela, pa smo spoznali predstavnike jamskega živalskega sveta, med katerimi sta najpomembnejša človeška ribica in drobnovratnik. V tridesetih letih prejšnjega stoletja je bil ustanovljen speleobiološki laboratorij, v katerem potekajo raziskave in ki za obiskovalce ni odprt.

Po krajši okrepitvi smo se odpravili na čudovito pot v srce Postojnske jame. Postojnski jamski sistem se razteza na površini 21 kilometrov in ima obsega več jam: Postojnsko, Otoško, Pivko,

Črno in Planinsko jamo. Suhi deli jam so večinoma na voljo za turistični ogled, vodni so težje dostopni in zaradi sifonov celo neprehodni. Pravljичni svet kapnikov nas je popeljal na čudovito potovanje skozi preteklost v čase, ko so po slovenskih krajih še hodili dinosavri. Polni vtisov in novih spoznanj o Postojni smo se odpravili na kosilo na grad Prestranek. Tam nas je pričakalo prijetno presenečenje, dan odprtih vrat konjeniškega kluba pri gostilni Na gradu. Nekateri med nami so z veliko poguma naredili krog ali dva na hrbtu prekrasnih kraških sivcev lipicancev.

Ob veselem vzdušju smo se na poti v Zagreb ustavili v Ljubljani, kjer smo obiskali božični sejem in si ogledali nekaj tradicionalnih slovenskih božičnih običajev in daril. Božične pesmi in lučke ob Ljubljani so nas uvedle v čudoviti božični čas in prihajajoče novo leto 2008, v katerem si želimo še več takšnih druženj.

Matea Hotujac-Dreven

DAN ZAGREBŠKIH IZGNANCEV

19. marca smo imeli izgnanci kar dve prireditvi. Najprej smo opravili letni zbor, v večernih urah pa smo odprli razstavo o izgonu Slovencev v letih 1941-1945. Zbora se je udeležilo veliko izgnancev, ki živijo na Hrvaškem, iz Društva izgnancev Slovenije pa so prišli predsednica Ivica Žnidaršič, podpredsednik Janez Komljanec, trije člani izvršnega odbora (Jožica Stezinar, Emilija Držanič, Lojze Rupar), predsednik KO Boštanj Peter Ruper in predsednik KO Dobova Branko Bogovič, ki je nam najbližja krajevna organizacija izgnancev v Sloveniji.

Na zboru smo sprejeli poročilo o uspešnem delu v letu 2007 in program

delo za leto. Hvaležni smo za pomoč, ki nam ga nudi Društvo izgnancev Slovenije, zlasti predsednica Ivica Žnidaršič, ki društvo izgnancev, beguncev in ukradenih otrok vodi zelo uspešno in ga vse bolj povezuje z evropskim združenjem izgnancev, ki bo imelo kongres prihodnje leto, 6. junija v Ljubljani. Predsednica je navzoče seznanila z delom društva, težavami pri poplačilu gmotne škode žrtvam vojnega nasilja, nakazala pa je

tudi programe nadaljnega dela in se zahvalila za uspešno delo organizacije v Zagrebu.

Silvo Vidič je poročal o popravni podatki o interniranih Prekmurcih v taborišču Šarvar. Tajnica je predlagala, da svoje spomine napišejo vsi tisti, ki tega še niso storili. Navzoče je pozdravil tudi Branko Bogovič.

O razstavi, ki govori o načrtovanju genocida nad Slovenci in pregona prek 65.000 Slovencev v letih 1941-1945, pa več v prihodnji številki Novega odmeva. To je pomemben del zgodovine Slovencev, ki ga današnje generacije najslabše poznajo.

Po končanih prireditvah smo se družili ob obilici dobrot, ki za katere so poskrbeli gosti iz Ljubljane in Slovenski dom. Tako smo tudi proslavili tri leta delovanja naše krajevne organizacije.

Alojz Kramar

DVAKRAT PRI SLOVENSKEM PREDSEDNIKU

Predsednik Republike Slovenije Danilo Türk je na pogovor v predsedniško palačo v Ljubljani konec januarja povabil predstavnike Slomaka, v začetku februarja pa tudi predstavnike zamejskih Slovencev.

28. januarja predsednik Türk sprejel predsednike krovnih organizacij

iz zamejstva. Navzoča sta bila tudi državni sekretar urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan in predsednikova svetovalka Magdalena Tovornik, nekdanja državna sekretarka za Slovence v zamejstvu in po svetu. Predsednik je pokazal veliko zanimanja za podrobnosti glede statusnih vprašanj Slovencev v zamejstvu. Presenečeni smo bili nad njegovim poznavanjem manjšinske problematike. Na vsa vprašanja je pričakoval konkretne in jedrnathe odgovore. Na tak pristop se bomo morali navaditi in za naslednje sestanke tudi bolje pripraviti, da bomo o problemih lahko govorili na podlagi verodostojnih podatkov. Ob slovenskem kulturnem prazniku predsednik slovenske države tradicionalno pripravi sprejem za zamejce. Tokrat je predstavnike društev iz Avstrije, Italije, Hrvaške in Madžarske prvič v tej vlogi povabil novi predsednik Danilo Türk. Novost je bila, da se je predsednik najprej pogovarjal z vsako dele-

gacijo posebej. Iz Hrvaške so bili povabljeni Darko Šonc, Vitomir Vitas, ki se sprejema ni mogel udeležiti in je namesto njega prišla Marjana Košuta z Reke, in Berni Godeša iz Čabra. Navzoča je bila tudi predsednikova svetovalka Magdalena Tovornik. V kratkem pogovoru smo predsednika seznanili z aktivnostmi

slovenskih društev na Hrvaškem. Povedali smo mu, da odprta vprašanja med Slovenijo in Hrvaško grenijo vsakdanje življenje pripadnikom slovenske skupnosti. Kljub temu število novih slovenskih društev na Hrvaškem narašča in sedaj ih je že 12. Predsednik in ostali navzoči smo bili zelo presenečeni nad besedami Godeše, predsednika slovenskega društva v Čabru, da se Slovenci iz čabranskega kraja ne želijo v javnosti opredeljevati kot Slovenci. Na predsednikovo vprašanje, če lahko to pojasni, Godeša ni podal konkretnega odgovora.

Po pogovoru smo se skupaj z ostalimi slovenskimi delegacijami udeležili sprejema v veliki dvorani, kjer je predsednik Türk v pozdravnem govoru poudaril pomembnost slovenske skupnosti v sosednjih državah za ohranjanje slovenske identitete in oblikovanje enotnega slovenskega kulturnega prostora.

Darko Šonc

VARAŽDINSKI NAGELJ - NOVO SLOVENSKO DRUŠTVO

V Varaždinu je 13. marca nastalo novo slovensko društvo na Hrvaškem. Predsednica iniciativnega odbora Barbara Antolič je na ustanovno sejo povabila vse Slovence iz Varaždinske županije, vabilu pa se jih je odzvalo približno 50.

Barbara Antolič je v pozdravnem nagovoru pojasnila pomen in cilje slovenskega društva v Varaždinski županiji in predlagala, da se društvo imenuje Nagelj. Za predsednika je bil izvoljen Marijana Husak, za podpredsednico Barbara Antolič, soglasno pa je bil izvoljen

tudi petčlanski upravni odbor in tričlanski nadzorni odbor. Predsednik društva Marijan Husak se je zahvalil za zaupanje in predlagal sprejetje statuta društva in sklep, da se društvo včlani v Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem. Predlog je bil sprejet soglasno.

Ustanovni sestanek je popestril pevskega zbor obrtniškega pevskega društva

Varaždin, ki je pod taktirko prof. Dada Ruže zapel nekaj slovenskih in hrvaških pesmi.

Na seji so bili navzoči predsednik in podpredsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, Darko Šonc in Franc Strašek, ter Primož Koštrica z Veleposlanstva Republike Slovenije v Zagrebu.

Franc Strašek

SLOVENCİ V ISTRI SKUPAJ PRAZNOVALI PREŠERNOV DAN

Slovenski kulturni praznik je letos v Istri obeležen s skupno proslavo vseh slovenskih društev. Kulturni prireditvi so se razen domačinov 'Istre' iz Pulja, udeležili: novoutemeljeni društvi 'Oljka' iz Poreča in 'Lipa' iz Buzeta, društvo 'Labin' iz Labina ter iniciativni odbor za utemeljitev slovenskega društva v Rovinju.

Svečanost je potekala v domu braniteljev v Pulju. V pestrem programu so nastopili: pevski zbor in pevska skupina 'Encijan' iz SKD 'Istra' z voditeljico in dirigentko, profesorico Paolo Stermotić, gostujoči moški oktet 'Vitis' iz Metlike, ki je zapel kar 12 pesmi. Tako slovenske kot tudi dalmatinske in črnske duhovne. Oktet deluje že 30 let in se rad odzove povabilom Slovencev iz celega sveta. Nastopili so še enajstletna

Tena Bevčar iz kulturnega društva 'Labin' z recitacijo Pevcu Franceta Prešerna, Franc Zupančič iz društva 'Oljka', ki je recital Povodnega moža ter petletna Lucija Petrinić iz Maribora s tremi otroškimi pesmicami. Skozi program nas je vodila prof. Jasmina Ilić Draković, ki je z domislicami lepo povezovala posamezne točke. Dvorana je bila nabito polna, primanjkovalo je celo stolov. Med navzočimi so bili tudi predstavniki albanske, makedonske in mađarske manjšine iz Istre. Vabilu so se odzvali visoki gostje, Rudi Merljak, namestnik državnega sekretarja iz Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Fabrizio Radin, podžupan mesta Pulj.

Po prireditvi smo pokramljali in se pogostili. Marsikdo je tudi nazdravil uspešnemu samoorganiziranju Slovencev v hrvaški Istri ter lepim pobudam za skupno delovanje in sodelovanje med slovenskimi društvi. Želimo si, da bi v prihodnje organizirali takšno skupno prireditev za kulturni praznik vsi Slovinci na Hrvaškem, ker imamo vsekakor vsi veliko za pokazati.

Klavdija Velimirović

60. ROJSTNI DAN BAZOVICE

Slavnostni teden v počastitev jubileja je potekal od 19. do 24. novembra v Hrvaškem kulturnem domu, kjer ga je napovedala razstava 60 let KPD Bazovica, v organizaciji fotografske skupine in pod vodstvom znanega reškega fotografa Istoka Žorža.

V dvorani društva je nastopila le dramska skupina z uprizoritvijo že 125. predstave priljubljene komedije Piknik s tvojo ženo Andreja Jelačina in v režiji Alojza Usenika, ki je poleg soigralke Loredane Jurković nastopil tudi v glavni vlogi. Večer, posvečen folklori, je izpolnil nastop skupin iz Ljubljane in Jelenja. Folklorna skupina kulturno-umetniškega društva Tine Rožanc je predstavila splet prekmurskih in štajerskih plesov. folklorna skupina Zvir pa grobniške in starinske pesmi z naslovom Tanac pod feštu.

Poseben večer je bil namenjen pevske-mu zboru, ki skupaj z društvom slavi 60. obletnico delovanja, že več kot dve desetletji pa ga vodi dirigent Franjo Bravdica. V njem pojejo že vnuki prvih članov, najstarejši po stažu pa je Jože Grlica. Gostje na koncertu so bili člani kulturno-umetniškega društva Fratellanza z Reke. Planinska skupina je v goste povabila znana alpinista, Vikija Grošlja in Stipeta Božiča, ki sta predstavila dokumentarni film Makalu - 30 let pozneje. Sledil je dobro obiskan koncert priljubljenega kantavtorja Zorana Predina, program pa

je sklenil slavnostni večer v polni dvorani in s številnimi gosti, med katerimi so bili tudi slovenski veleposlanik v Zagrebu dr. Milan Orožen Adamič, primorsko-goranski župan Zlatko Komadina, predstavnik vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak, predsednik Slovenske izseljenske matice Sergij Pelhan in predstavnik slovenskih organizacij na Hrvaškem Darko Šonc. Pozdravne nagovore je mogoče strniti v misel, da je društvu, ki ga je ustanovila učiteljica Zora Ausec, v šestih desetletjih uspelo ohraniti del slovenskega kulturnega izročila in okrepiti vpetost v okolje kot zagotovilo nadaljnega obstoja. O tem je v programu, ki ga je vodil znani napovedovalec Radia Slovenija Janez Dolinar, spregovoril predsednik KPD Bazovica Vitomir Vitaz. Sledil je

nastop mešanega pevskega zbora Bazovica ob spremljavi harmonikarja Dražena Andročeca, posebno doživetje pa je bil nastop Akademске folklorne skupine France Marolt iz Ljubljane, z običajem žeganja in belokranjskimi plesi. Vodja dramske skupine Alojz Usenik je sodeloval z vedno aktualnim monologom Cankarjevega Hlapca Jerneja, pristrčno presenečenje večera pa so bili mladi harmonikarji iz društva Harmonika iz Ilirske Bistrice: dvanajstletna Jaka Fidel in Tomaž Boškini ter leto dni starejši Martin Šabec. Društvo je prejelo tudi darilo krovne organizacije, zlato plaketo pa je med drugim podelilo Svetu za narodne manjšine Republike Hrvaške in Kulturno-prosvetnemu društvu Slovenski dom iz Zagreba.

Marjana Mirković

Slovenci na Hrvaškem

V KARLOVCU KULTURA IN ZNAŃOST V USPEŠNEM SODELOVANJU

V prostorih mestne knjižnice Ivan Goran Kovačić v Karlovcu je bilo 3. decembra multimedijско predavanje o sedanjosti in bližnji prihodnosti znanosti, tehnologije in družbe. Predaval je

dr. Mirko Butković, ugledni profesor na Hrvaškem in nekdanji dekan karlovske visoke šole (Veleučilište Karlovec). Profesor Butković je član Kulturnega društva Slovenski dom Karlovec od njegove ustanovitve. Navzoče so uvidoma pozdravili predsednik društva Silvin Jerman, ravnateljica knjižnice Frida Biščan in prodekan Veleučilišča dr. Ante Pavić.

Po končanem predavanju in potem, ko je dr. Pavić odgovoril na nekaj vprašanj poslušalcev, je sledilo prijetno druženje.

Predavanje je bilo prvo v ciklu-

su dvanajstih predavanj, ki jih skupaj pripravljajo karlovski Slovenski dom, mestna knjižnica in Veleučilišče. Predavatelji so ugledni profesorji, doktorji in magistri z raznih področij znanosti, znani na svojih področjih. 7. januarja je o možnostih etike predaval publicist in pisatelj dr. Danko Plevnik, 21. januarja o materialih in nanotehnologiji univerzitetni profesor dr. Božo Smoljan, 4. februarja pa o energiji in energetiki univerzitetni profesor dr. Branko Staniša.

Marina Delač-Tepšić

SLOVENSKA KULTURA POD OKRILJEM ZADRSKE LIPE

8. februarja je bila v multimedijški dvorani mestne knjižnice v Zadru redna letna skupščina Slovenskega kulturnega društva Lipa, na kateri smo predstavili dosedanje aktivnosti društva, načrt za prihodnje delovanje, v nadaljevanju pa smo proslavili slovenski kulturni praznik, Prešernov dan.

Kulturni program je povezovala Nadja Špralja, posebej odmeven pa je bil govor tajnika Slovenske izseljenske matice Janeza Roglja o pomenu slovenskega kulturnega dneva.

Dr. France Prešeren je eden največjih slovenskih pesnikov, verz iz nje-

gove Zdravljica, napisane leta 1844, pa je državna himna naše domovine Slovenije. Prešeren je najbolj znan po svojem Sonetnem vencu, s svojim pesniškim jezikom je postavil temelje slovenske književnosti in vključil slovensko književnost v evropsko.

Obiskovalci mestne knjižnice so uživali v večeru poezije. Recital je mladi Jure Špralja, pesnica Barbara Korun in perkusionist Zlatko Kaučič pa sta izvedla Vibratio tišine, čarobno srečanje poezije Srečka Kosovela in glasbe.

Društvo Lipa nima lastnih prostorov, zato se člani redno zbiramo v prostorih "Društva kapetana duge plovidbe", kjer pripravljamo številnih aktivnosti, povezane s promocijo slovenske kulture in jezika na zadrskem območju.

Darja Jusup

1. marca nas je obiskala delegacija Urada slovenske vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu in ministrstva za notranje zadeve. Delegacijo je vodil Rudi Merljak,

v njej pa sta bila ŠE Janez Trepel in gospa Mirjam Štefanič. Slovensko kulturno društvo Lipa Zadar je delovni sestanek predlagalo in pripravilo z namenom, da bi obravna-

vali nekatere težave državljanov in vprašanja državljanstva. Sestanek so člani društva ocenili kot uspešen in si želijo, da bi se sodelovanje nadaljevalo.

NA KRATKO IZ OSIJEKA

V našem društvu smo bili zelo dejavni. 8. marca nas je obiskala delegacija Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Rudi Merljak in Metka Pirc sta spregovorila o pravicah manjšin in nas seznanila z možnostjo pridobitve državljanstva. 15. marca je bila v središču Osijeka predstavitev običajev narodnostnih manjšin. Predstavitev slovenskih običajev je bila zelo dobro ocenjena.

Zvonko Horvat

IN MEMORIAM

VINKO
ŽIBERT

Slovensko skupnost na Reki in vsej Hrvaški je pretresla novica, da je 7. decembra preminil dolgoletni aktivni član Slovenskega doma KPD Bazovica Vinko

Žibert, večkratni predsednik društva in eden od ustanoviteljev krovne organizacije slovenskih društev na Hrvaškem. Rodil se je 4. januarja leta 1931 v Senovem. Na mladinski delovni akciji Šamac-Sarajevo v prvih povojnih letih se je leta 1947 odločil, da bo šolanje nadaljeval na Reki. Po pridobitvi novega znanja s področja ladjedelništva je tu ostal in si ustvaril družino. Zaposlil se je v ladjedelnici 3. maj, v kateri je bilo - po njegovih besedah - tedaj zaposlenih tisoč Slovencev. V ladjedelnici je tudi dočkal upokojitev. Član KPD Bazovica je postal v začetku januarja leta 1948. Deloval je v tudi dramski skupini, predvsem pa v pevskem zboru. Pomembno vlogo je odigral pri ustanovitvi krovne organizacije Zveze Slovencev oziroma Zveze slovenskih društev na Hrvaškem. Zveza je bila ustanovljena leta 1992 v okoliščinah, ki takšnemu združevanju niso bile ravno naklonjene. Bil je med njenimi pobudniki in ustanovitelji, v prvih mandatih do leta 1996 tudi predsednik. Sedež zveze je bil zato do leta 1996 v Slovenskem domu KPD Bazovica na Reki, Vinko Žibert pa je bil obenem član odbora za narodne manjšine pri hrvaški vladi. Velja poudariti tudi njegov prispevek pri navezavi stikov s slovenskim veleposlaništvom v Zagrebu in organizaciji konzularnih dni, ki na Reki redno potekajo od leta 1993 in Slovenskemu domu dodajajo pomen prepoznavnega središča najrazličnejših informacij. Vinko Žibert se je kot večkratni predsednik društva močno zavzemal za zagotovitev finančne podpore in temeljito obnovo stavbe Slovenskega doma na Reki. To je bilo v celoti uspešno uresničeno v zadnjih letih, za kar je zaslužen tudi Vinko Žibert, ki smo mu za to hvaležni. Ob priznanju za dolgoletno in plodno delovanje v društvu je nedavno dejal: "Sploh mi ni žal ogromno vložnega časa in truda, bilo je uspešno." Njegove besede zavezujejo k nadaljnjemu prizadevanju za ohranitev slovenske kulture in Slovenskega doma na Reki, dragoceni prispevek Vinka Žiberta pa ostaja nepozaben in deležen velikega spoštovanja.

Od Vinka Žiberta smo se poslovili 10. decembra na reškem pokopališču Kozala. Člani pevskega zbora so se spomenu nanj poklonili s pesmijo, Boža Grlica s poslovilno besedo, na zadnjo pot pa so ga pospremili tudi predstavniki krovne organizacije Zveze slovenskih društev in zagrebškega Slovenskega doma.

(M. M.)

KULTURNO BOGAT
FEBRUAR V ŠIBENIKU

Vse bolj nam prihaja v zavest, da nas bodo drugi cenili toliko, kolikor cenimo sami sebe, svoj jezik, svojo kulturo, pa tudi po tem, koliko smo sposobni spoštovati jezik in kulturo drugih narodov, predvsem naroda dežele, kamor nas je pripeljala življenjska pot.

To niso samo prazne besede, ki jih znova in znova ponavljamo. To je trdna podlaga, dobro pognojena njiva, polje, na katerem kljub kakšnemu mrazu in grmenju izpod snežnega pokrivala pokukajo zvončki in trobentice... pokončno zrasedo...mi pa upamo, da bo veljal stari pregovor: "če sušca grmi, dobra letina sledi."

O tem pišem, ker smo zadovoljni s tem, kako se v Šibeniku odvijajo dogodki.

1. februarja smo v mestni knjižnici Juraj Šižgorić Šibenik organizirali 19-dnevno razstavo klekljane čipke. Razstavljale so klekljarice iz Slovenskega kulturnega društva Triglav Split. Hvala vam, drage sosedo.

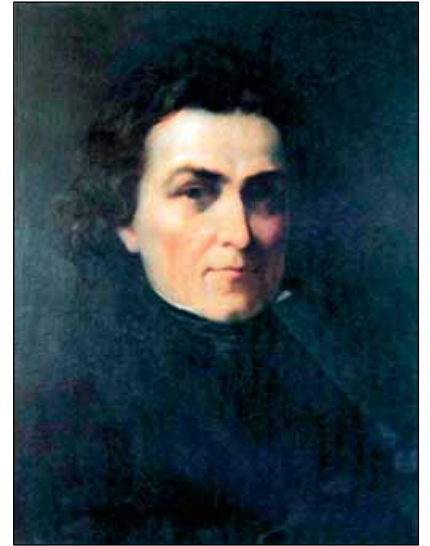
Ob kulturnem prazniku Slovenci slavimo spomin na pesnika Prešerna, največjega umetnika besede. Morda imamo na naših knjižnih policah njegove Poezije, morda smo se naučili celo nekaj njegovih verzov... Vsaj tiste, ki so postali slovenska himna, prepevamo.

Pisatelj Cankar je zapisal, da je slovenščina jezik pesmi, vriska in veselja. V jeziku izražamo svoja čustva. Vsem, ki živimo zunaj meja naše matične domovine, vsakdanje življenje - če to hočemo ali ne - ni tako idealno, kot ga želimo prikazati ali priznati. Zato je tako pomembno širjenje kulturnega sožitja. Ljubezen do petja in pesmi lahko preglasi vse meje, tudi tiste nevidne, ki jih ljudje sami ustvarjamo in jih postavljamo.

Letošnjega Prešernovem dneva smo se še posebej veselili, saj smo pričakovali obisk iz Slovenije. V goste so prišli Dolenjci. Pozdrav z Mirne so v Šibenik prinesli člani društva upokojencev Mirna in folklorne skupine UTŽO Trebnje. Pod motom Pesem je bližnjica do sreče so nastopili ženski, moški in mešani zbor upokojencev pod Katarine Makor, dramska skupina z s predstavo Bosanska bionergija in naš pevski zbor "Prešernovke".

Bil je prekrasen večer, dvorana je bila prepolna, druženje prelepo, ob harmoniki se je razlegala pesem, miza je bila prepolna dobrot, ki so jih pripravile naše članice in člani. Zadovoljstvo je večkratno: mesto nas je uvrstilo v svoj mesečnik oz. pregled kulturnih dogodkov v Šibeniku, televizija pa je predvajala kar nekaj zelo lepih prispevkov.

Mira Knežević

Slovinci na Hrvatskem

GDJE NESTAJU PRIPADNICI SLOVENSKE MANJINE? (1. DIO)

dnose i postupke većinskog hrvatskog naroda; e) tihi protest slovenske manjine radi nekih diskriminirajućih poteza Vlade RH (Ustav 1996.); f) samoprigušivanje nacionalnih osjećaja u svrhu "ne talasaj" (slovenska kulturna društva); g) stvarnog međunacionalnog sukoba niskog intenziteta između Hrvatske i Slovenije (granice...).

međusobni incidenti, npr. zapljena slovenskog špijunskog kombija kod Varaždina, sukobi hrvatskih i slovenskih ribara kod Pirana, pritužbe hrvatskih vozača da ih slovenska policija bezrazložno i prestrogo kažnjava, slovensko negodovanje na hrvatsko određivanje koridora za prijevoz slovenske nafte u BiH, današnji problem ZERP-a itd.

	Popis	Popis	Došlo		Otišli	Otišli	Ostalo	Rang	Populac.
	1991.	2001.				%	%		%
Srbi	581 666	201 631			380 032	65,34	34,66	1	7,62
Slovinci	22 376	13 173			9 203	41,13	56,87	3	0,17
Mađari	22 355	16 595			5 760	25,75	74,23	4	0,10
Talijani	21 303	19 636			1 667	7,83	92,17	7	0,10
Bošnjaci			20755				100		0,01
Česi	13 086	10 510		2 576	19,65	80,31		5	0,03
Albanci	12 032	15 082	3050			125,3			0,09
Crnogorci	9 724	4 926		4 798	49,35	50,65		2	0,09
Romi	6 695	9 463	2768				141,3		0,07
Slovaci	5 606	4 712		894	15,95	84,05		6	0,01
Ukupno	713331	331383		381928	53,55	46,45			7,44

Slovinci u Hrvatskoj, kao "skupina ili nacionalna manjina", djeluju zadnjih stotinjak godina u prilog dobrosusjedskih odnosa dvaju slavenskih naroda. No ratna zbivanja na Balkanu, tranzicijski procesi (napose tržište) i demokratske promjene (1991-2007), potiču netrpeljivost između novonastalih država Hrvatske i Slovenije, ali nameću i pitanje: "Gdje nestaju pripadnici slovenske nacionalne manjine?" I dok se za srpsku nacionalnu manjinu, nakon tegobnih ratnih događanja (1991-1995), nerijetko "samorazumljivo spoznaje exodus stanovništva u progonstvo, izbjeglištvo" ili slično "semantičko opravdanje", tj. drastično se smanjio broj Srba u Hrvatskoj, a broj Hrvata se povećao pridošlim prognanicima iz BiH, u desetgodišnjem periodu u Hrvatskoj se "izgubila" gotovo polovica građana slovenskog etničkog korpusa. Stručnjaci nude različita objašnjenja tog fenomena: a) mortalitet starijih građana slovenske manjine; b) iseljenje Slovenaca iz Hrvatske u Sloveniju; c) neizjašnjavanje svog slovenskog etničkog podrijetla; d) reakcija Slovenaca na

Relativan pad ili povećanje nacionalne manjine za period 1991-2001.

Niz neriješenih pitanja između Slovenije i Hrvatske emotivnije izbijaju u javnost nakon osamostaljenja dviju država 1991. godine. Naročito su osjetljiva teritorijalna razgraničenja, npr. u dravsko-murskom trokutu gdje se nerijetko ne poklapaju katastarske i stvarne međudržavne granice, na žumberačkom području gdje slovenska vojska i nadalje prebiva na Svetoj Geri, te u Piranskom zaljevu gdje Hrvatska striktno odbija slovenske zahtjeve. Graničnim nesuglasicama nadodaje se i niz tržišno-ekonomskih problema, npr. isplata duga hrvatskim štedišama od strane Ljubljanske banke, neuspjelo hrvatsko dioničarsko ulaganje u tvornicu Elan, slovenska samovoljna obustava isporuke struje iz nuklearne elektrane Krško, različita stajališta oko podjele imovine bivše Jugoslavije, sprečavanje rada slovenskih odmarališta na Jadranskom moru, nerješavanje statusa 55 000 Hrvata u Sloveniji, izbacivanje 13 173 Slovenaca iz preambule hrvatskog ustava (2000. god.) itd. Ti problemi izazivaju netrpeljivost između slovenskog i hrvatskog naroda pa su nastajali česti

Nerazumijevanje između dviju država opterećuju međusobne odnose, smanjuju politički kredibilitet Slovenije u Europskoj uniji i usporavaju Hrvatskoj priključenje euroatlantskim integracijama (EU, NATO). Dugogodišnje nerješavanje nesuglasica pokazuje određeni antagonizam između dvaju naroda, na državno-pravnu nezrelost Hrvatske i Slovenije, te na unutardržavnu političku limitiranost njihovih vodstava da pronađu za obje strane prihvatljive moduse suživota. Iako Hrvatska nerijetko deklarativno pokazuje popustljivost i razumijevanje za slovenske zahtjeve (Račan 2004.), većina hrvatskih političara zazire od slovenske poslovnosti i uspješnosti. I dok je Hrvatska u dodvorava nju Europi u besćenje rasprodala društvenu imovinu strancima, Slovenija je provodila oprezniji model privatizacije. Akumulirana vrijednost, viši tehnološki stupanj razvoja, pametna racionalizacija, ravnopravno uključivanje u međunarodno tržište rada, robe i kapitala itd., pospješili su da Slovenija danas ima po stanovniku četiri puta veći izvoz od Hrvatske, dvostruko veći bruto nacionalni dohodak i trostruko manje vanjsko zaduženje. Nasuprot

Slovenije, Hrvatska nema ni jednu svojo jaču banku, rasprodala je telekomunikacije i veliki dio energetskega sektora (INA), turističnega potenciala (hoteli) itd. Slika slovenske političko-ekonomske uspešnosti (npr. predsedavajući EU) "trn je u oku" hrvatskim političarima jer pokazuje njihovu nesposobnost da pokrenu društveno-ekonomski oporavak Hrvatske. Ne treba ni zaboraviti da inicirani međudržavni ekscesi ili desničarski istupi prikrivaju i stvaran tržišni rat dviju država za ovladavanjem balkanskim prostorom.

Prema neslužbenim procjenama, u Hrvatskoj živi između 15000 i 19000 Slovenaca. Dio pripadnika slovenske manjine redovito se okuplja u slovenskim kulturno-prosvjetnim društvima koja pokušavaju nizom djelatnosti očuvati slovensku kulturu, jezik i običaje. U tu svrhu se organiziraju tečajevi slovenskog jezika, likovne izložbe, koncerti, javne tribine, čitaonice i knjižnice, izdavanje časopisa, posjeti Sloveniji itd. Nerijetko Slovenci očituju svoje negodovanje prema bremenitim odnosima između Hrvatske i Slovenije, te psihološkom statusu kojim ih se tretira u Hrvatskoj. Tako npr. pišu: "Ponosni smo, ker smo Slovenci! Ponosni smo tudi, ker živimo na Hrvaškem! A resnici na ljubo, nam je včasih pri srcu tudi tesno. Prav nič ni prijetno, ko iz dneva v dan poslušamo ostre besede, ki si jih izmenjujejo voditelji naših dveh domovin. Seveda razumemo, da morata Slovenija in Hrvaška rešiti nekatere težave, ki so nastale po razpadu nekdanje skupne države. Težko pa sprejemamo, da se reševanje teh težav pogosto s političnega parketa grobo preseli v javnost, kjer si nekateri posamezniki drzneju izreči celo žaljivke in grožnje na račun drugega naroda. In ti nepremišljeni izpadi strupijo ozračje, nas strašijo in žalostijo" (Novi odmev, 27/2005, 2). No pri tome ni članovi slovenskih kulturno-prosvjetnih društava, ni drugačije organizirani pripadnici slovenske manjine u Hrvatskoj ne sudjeluju u smirivanju situacije između Hrvatske i Slovenije, ne predlažu moguća rješenja te politički ne participiraju u javnosti kao pripadnici ostalih nacionalnih manjina (Srbi, Talijani, Bošnjaci, Mađari, Romi).

mr.sc. Mladen Pisek

KAKO JE NASTALA EVROPSKA UNIJA

Slovenija v prvem polletju letošnjega leta predseduje Evropski uniji. Ta pomemben položaj je prevzela kot prva nova članica povezave. Dvomicijonska Slovenija je stopila na čelo 27 država skupaj pol milijarde prebivalcev.

Kdaj in zakaj je nastala Evropska unija?

Nastajala je postopno, od konca druge svetovne vojne naprej, v želji, da se končajo pogoste in krvave međusosedske vojne na evropski celini in ustvari trajen mir. Za očeta EU velja francoski zunanji minister Robert Schuman, ki je 9. maja leta 1950 predlagal oblikovanje skupnega trga v industriji premoga in jekla. 18. aprila leta 1951 je v Parizu pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo podpisalo šest držav: Francija, Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg. 25. marca leta 1957 so te države v Rimu podpisale dve pogodbi, o Evropski gospodarski skupnosti (skupni trg) in o Evropski skupnosti za jedrsko energijo.

Kako se je širila Evropska unija?

Leta 1951 - Francija, Italija, Nemčija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg
 Leta 1973 - Irska, Velika Britanija in Danska
 Leta 1981 - Grčija
 Leta 1986 - Španija in Portugalska
 Leta 1995 - Avstrija, Švedska in Finska.
 Leta 2004 - Ciper, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija
 Leta 2007 - Bolgarija in Romunija

Katere so prelomnice v življenju Evropske unije?

Leta 1985 - Članice v Schengnu v Luksemburgu sklenujejo sporazum o odpravljanju notranjih meja.
 Leta 1992 - Članice v Maastrichtu na Nizozemskem podpišejo pogodbo o ustanovitvi Evropske unije. Sodelovanje se razširi na ekonomsko in monetarno področje.
 Leta 1999 - Enajst članic sprejme evro kot valuto nederavnega poslovanja.
 Leta 2002 - Uporabljati se začnejo bankovci in kovanci evra.
 Leta 2007 - V Lizboni voditelji vseh držav članic podpišejo pogodbo o delovanju Evropske unije, ki bo začela veljati, ko jo bodo ratificirale vse države članice.

Leta 2007 - Schengenski režim velja že v 24 državah (Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Francija, Grčija, Islandija, Italija, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Portugalska, Španija in Švedska, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija).

Leta 2008 - V evropski monetarni uniji, kjer je skupna uradna valuta evro, je že 15 članic: Nemčija, Avstrija, Finska, Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Francija, Italija, Slovenija, Španija, Portugalska, Irska, Grčija, Malta in Ciper. Poleg tega je evro denarna enota tudi v državah Andora, San Marino, Vatikan in Monako ter v Črni gori in na Kosovu.

Kateri so organi Evropske unije?

- Evropsko komisijo s sedežem v Bruslju sestavlja 27 komisarjev. To je "vlada" Evropske unije. Predsednik komisije je Jose Manuel Barroso.
- Evropski parlament ima 785 neposredno izvoljenih poslancev, med njimi sedem iz Slovenije. Parlament ima sedež v Strasbourgu, zaseda pa tudi v Bruslju. Predsednik parlamenta je Hans Gert Pöttering.
- Evropski svet sestavljajo voditelji vseh držav članic in predsednik evropske komisije. Sestaja se najmanj dvakrat na leto, v državi, ki predseduje Evropski uniji. Predsedstvo Evropske unije vsake pol leta prevzame druga država.
- Evropska unija ima tudi centralno banko s sedežem v Frankfurtu, sodišče Evropskih skupnosti in računsko sodišče s sedežem v Luksemburgu.

Kateri so simboli Evropske unije?

Dan Evrope praznujemo 9. maja, na dan, ko je Robert Schuman leta 1950 predstavil predlog o novem evropskem povezovanju.
 Evropska zastava (krog dvanajstih zvezd na modri podlagi) je nastala leta 1955 in je simbol solidarnosti in harmonije med evropskimi narodi. Število zvezd nima nič skupnega s številom držav članic. Število dvanajst je v različnih izročilih simbol popolnosti, spominja pa tudi na število mesecev v letu ter ur na številčnici. Krog je med drugim tudi simbol enotnosti. Evropska himna je od leta 1972 Oda radosti, melodija iz devete simfonije Ludwiga van Beethovna.
 Geslo Evropske unije je Združena v raznolikosti.

Zlata Pohl-Jeras

Novice iz domovine

SLOVENIJA - HRVAŠKA: NA MEJI NIČ NOVEGA

Nič se v slovensko-hrvaških odnosih od trenutka, ko ste odložili zadnji Novi odmev, ni spremenilo. Vsa vprašanja med državama so še naprej odprta in nič ne kaže, da se bo na obzorju kmalu pokazala kakšna razumna rešitev.

Ob meji je vse po starem: prerivanja ob Dragonji, kjer se prodaja sporno zemljišče in v Prekmurju, kjer se na mejnih kamnih izmenjujeta napisa RS in RH, se nadaljujejo, pa tudi z znamenito ekološko-ribolovno cono se ni zgodilo nič posebnega. Pred novim letom za članice EU, torej Slovenijo in Italijo, ni veljala in tako je tudi danes. Res se je v vmesnem času z njo nekaj dogajalo, Hrvaška jo je za nekaj dni uveljavila, se zapletla v nove spore s Slovenijo in EU ter jo na koncu znova zamrznila, da je lahko nadaljevala svojo počasno pot proti evropski družini. V vmesnem razgretim ozračju sta se zgodila še dva spoznavna obiska. Na Otočcu sta si prvič predsedniško uradno iz oči v oči pogledala Stjepan Mesić in novi prvi mož Slovenije Danilo Türk. V glavnem bavarskem mestu pa je bil proces obraten, saj je šef slovenske diplomacije Dimitrij Rupel prvič roko podal novemu hrvaškemu zunanjemu ministru Gordanu Jandrokoviću. Premiera Ivo Sanader in Janez Janša se ne srečujeta več, večino opravila kar po telefonu - ko je treba protestirati ali pospešiti delo obeh komisij, ki bosta skušali locirati sporne točke na meji in pripraviti temelje za postopek pred tistim, ki bo skušal raz-

soditi, kateri mejni argumenti so močnejši. Predsednika držav sta javnosti poslala nekaj pomirjujočih sporočil, Mesić je nekoliko omilil izjave, da se na obzorju kaže konec prijateljstva, Türk pa,

da se takšni apokaliptični scenariji ne bodo uresničili. Nekoliko je Hrvate ujezila še aplikacija Google Earth, ki je sporne zaselke ob Dragonji, domačijo Joška Jorasa in njegovega soseda Urbana Cerarja in tudi začasno hrvaško mejno točko Plovanija umestila v Slovenijo.

Z mejo je povezana tudi decembrska uvedba schengenskega mejnega režima, ki je nekoliko zaostrel postopke na meji. Strahovi, da se bodo zgodile strahotne gneče, se niso uresničili, kakor tudi ne dolge čakalne vrste zaradi izpisovanja kartončkov hrvaškim državljanom, ki mejo prečkajo z osebno izkaznico. Brez zapletov konec marca ni šlo, ko so iz Ljubljane sporočili, da s starimi hrvaškimi osebni izkaznicami ne bo šlo več. Kot rečeno, pa s schengenom večjih težav ni bilo.

Tudi razdeljevanje ključev za zapornice, ki jih je Slovenija postavila na cestah in poteh, ki so doslej vodile čez državno mejo in kjer ni bilo mejnih prehodov, je potekalo nemoteno. Državi sta sprejeli seznam 155 lokacij, kjer so ali bodo postavljene zapornice, in pravila, ki jih bodo morali upoštevati lastniki ključev.

Popis lokacij in njihove koordinate, so sklenili, ne prejudicirajo poteka državne meje. Do ključa je upravičenih 1800 ljudi v Sloveniji in 700 na Hrvaškem. Čeprav za schengenski režim na Hrvaškem ni bilo pretiranega zanimanja in razburjenja, se s tem v nekaterih medijih niso strinjali. En časnik je, denimo, zapisal, da bodo "Hrvati odslej pod železno zaveso", ki da pri državljanih povzroča strah pred strogim nadzorom pri vstopu v Slovenijo in na Madžarsko, in kakršne ni bilo vse od osamosvojitve Slovenije in Hrvaške.

Prav vseh vmesnih protestnih not in prask ne bomo niti navajali, ker bi se njihovega popisovanja hitro naveličali. Rupel je Hrvaško ujezil z bruseljsko izjavo, da morajo glede EU za Srbijo na poti v EU veljati enaka pravila, kot so v preteklosti za Hrvaško. Rupel je namreč odgovoril na vprašanje, ali podpira možnost, da bi Srbija podpisala stabilizacijski sporazum z Unijo brez izročitve Ratka Mladića. Zunanji minister je odgovoril s primerom Hrvaške, ki da je sporazum podpisala brez izročitve Anteja Gotovine. Hrvaških medijev in politikov niso razburile samo vzporednice med Srbijo in Hrvaško, ki sta po hrvaških interpretacijah popolnoma neprimerljivi, pač pa predvsem to, da naj bi Rupel navajal neresnice. Zagreb je namreč stabilizacijski sporazum parafiral maja

2001, nekaj mesecev preden je haaško tožilstvo sploh izdalo obtožnico za Gotovino. Hrvaško zunanje ministrstvo je Ruplove izjave o enakem obravnavanju Srbije in Hrvaške označilo za "neutemeljene in netočne".

Sicer pa je bila Slovenija vse od začetka predsedovanja EU deležna očitkov, da ga zlorablja za razreševanje dvostranskih vprašanj; najbolj glasni so bili nekdanji hrvaški zunanji in evropski ministri. Nekdanji evropski minister Neven Mimica je, denimo, za Hrvaški radio dejal, da je "nastal za evropsko prakso nenavaden položaj - zloraba položaja predsedujoče EU". Skoraj sočasno je Dimitrij Rupel v evropskem parlamentu govoril o praktični prekinitvi diplomatskih odnosov med Ljubljano in Zagrebom, a se je kasneje izkazalo, da tako hudo le ni (bilo). Z Evropo je bil povezan tudi vedno glasnejši očitek Zagreba, da Ljubljana blokira nekatera pogajalska poglavja. Premier

Sanader, denimo, pri tem imena države ne uporablja, morda zaradi spoštovanja nikoli zaživele brionske izjave o izogibanju incidentov: "Smo na dobri poti, ni blokade pogajanj z EU, razen ene neuradne, ki se 'vleče' od leta 2006 pri nekaterih pogajalskih poglavjih in ki jih blokira ena država članica EU."

Res dobrih novic tokrat ni.

Rok Kajzer

ZGODBA O KATARINI ULČAR, UČITELJICI, DAKTILOGRAFKI, TAJNICI IN PREVAJALKI

Decembra lani smo na prvi petek slavili 90. rojstni dan naše članice Katarine Ulčar. Bilo je svečano. S številnimi sorodniki. Obilico cvetja in čestitk. Slišali smo priložnostno pesem Marinke Jocić Naši dragi Katarini, ki je poetični opis Katarininega življenja. To je bil tudi spodbuda, da za Novi odmev pripravimo pogovor z našo članico, ki je slavila visoki življenjski jubilej. Ta naloga je doletela mene. In tako sva se z gospo Katarino dvakrat pogovarjala v živo in trikrat dolgo po telefonu. Dobil sem obilo podatkov o njenem življenju. Menila je, da bi lahko prišlo do zmede, če bi le odgovarjala na vprašanja, in da bi bilo bolje, če bi napisal članek o njej. Dogovorjeno, storjeno.

Vojna vihra jo je z Gorenjske pripeljala v Zagreb Katarina Ulčar se je rodila 17. novembra leta 1917 v Gornji nad Bledom na Gorenjskem. Bil je čas prve svetovne vojne in vojna vihra jo je pripeljal v Zagreb, kjer je odraščala, se šolala in učila. Nižje razrede je končala pri sestrah usmiljenkah (hrv. milosrdnicah), gimnazijo in petletno učiteljsko šolo z diplomom pa je končala na državni šoli.

Njena mati je imela krojaški obrt v Dugi ulici v Zagrebu. Nekega dne je tja prišla Francozinja madame Aria Ly, znana feministka z moško frizuro v obleki iz grobega vojaškega platna. Ko je opazila Katarino, ki se je pri mizi učila, ji je bila očitno simpatična in jo je vprašala, ali bi se rada učila francoščine. Katarina je seveda odgovorila pritrilno. Učila se je v njenem stanovanju. Med nekimi šolskimi počitnicami je odšla k teti v Pariz, ki je prej sploh ni poznala. Tu je več časa posvetila učenju francoščine kot znamenitostim Pariza. Zelo dobro se je naučila jezika, tako da jo je ravnatelj pedagoške šole zaprosil, da uči francoščine svoje sošolce, kot dodatni pouk in dejavnost. Takrat je že obiskovala peti razred in bila tik pred diplomom. Po njej je najprej delala kot varuška pri neki judovski družini, v kateri je dve deklici poučevala francoščine. Preživljala se je še tako, da je nemške podjetnike učila hrvaščino.

Službovanje pred vojno in v času NDH

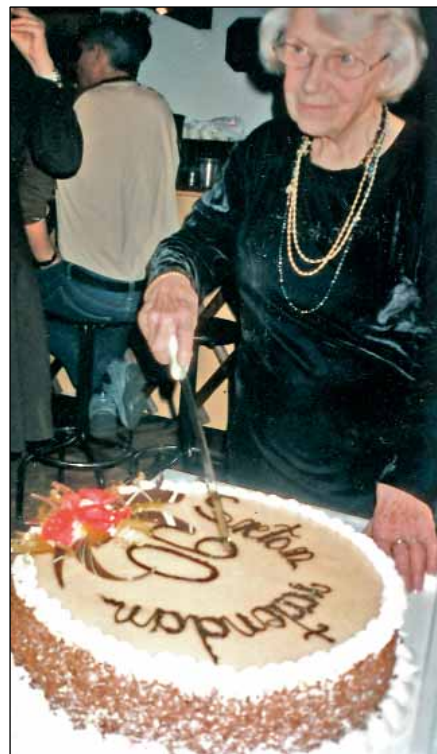
Po kar dolgem čakanju na zaposlitev je končno dobila dekret, da prevzame učiteljsko mesto v Krmpolski luki. Ni bila navdušena. Najprej je morala z avtobusom potovati do Novega Vinodolskega, od tam pa peš ali z oslom oziroma mulo po kamniti poti do Krmpolske luke, ki pa ni bila nobeno pristanišče na morju, ampak vas v hribih, 900 metrov nad morjem. Tam je živela blizu gozda v kamniti hišici. Ljudje v tem kraju so bili zelo revni. Zato se je mlada učiteljica Katarina odločila, da po pouku skrbi za šolsko kuhinjo in pripravo hrane. Jedi so bile enolične, vendar so otroci zaradi hrane radi prihajali k pouku, saj so si napolnili lačne želodčke. Da bi bilo pri pouku še prijetneje, je iz Crikvenice na oslu pripeljala gramofon in uvedla neke vrste glasbeni pouk. Otroci so se odzvali takole: "Gle čovik piva iz sanduka!" (Glej, človek poje iz škatle!)

Ker je bilo delo in življenje v tem kraju zelo težko, je zapro-

sila za premestitev. Prošnji so ugodili julija leta 1941, v novi državi NDH. Poučevati je začela v Rakovcu pri Vrbovcu. Od tam je lahko vsak četrtek, ko ni bilo pouka, s kolesom obiskala družino in prijatelje v Zagrebu in tam tudi iskala možnost zaposlitve. Posrečilo se ji je na nenavaden način. V župnišču v Rakovcu so imeli pisalni stroj. Prosila je, da bi se učila pisati na njem. Ko so ji to dovolili, se je spretna in ukaželjna kaj hitro naučila desetprstnega strojepisja. Kar je nato spremenilo njeno življenjsko pot. Prijavila se je na razpis za daktilografko v tedanjem ravnateljstvu za državne monopole. Da je delo dobila, ji je pomagalo tudi dobro znanje slovnice. V službi je kmalu napredovala in postala tajnica vodje nekega oddelka. Je pa morala tajiti, da je Slovenka in učiteljica. Med neko inšpekcijo ji je višji uradnik celo dejal: Če bi prej vedeli, da ste Slovenka, vas ne bi zaposlili. Ker pa se je do takrat že uveljavila z delom, ni imela težav. Zagotovo bi bilo drugače, če bi se razvedelo za njeno pomoč slovenskim izgnancem.

Katarina pomaga slovenskim izgnancem

Navezati stike s slovenskimi izgnanci v Zagrebu in drugod na Hrvaškem ni bilo težko, veliko težje je bilo priti v stik z izgnanci v Nemčiji. Za to je bilo treba imeti potni list. Oziroma - kot se je domislila Katarina - še bolje je imeti dva. Prvega, nemškega, je pridobila z zvijačo. Predstavila se je kot prebivalca Nemčije, okupiranega dela Slovenije, saj je bila rojena na Bledu. Drugi potni list je kupila. Danes bi rekli, da je do njega prišla s korupcijo. Plačala je neki osebi, ta pa drugi. In tako je imela dva potna lista, enega v torbi, drugega v nedrčku. Za vsak primer, da ne bi odkrili oba naenkrat. Tako opremljena se je s sestrično v letih 1943 in 1944 večkrat podala na obisk slovenskih taborišč. Napotili sta se po treh poteh: od Nürnberga do Münchna, od Nürnberga do Simelsdorf-Hütteberga in nazaj, od Nürnberga do Hamburga in nazaj, pa spet do Münchna, prek Salzburga do Vilacha in Veldesa. Na teh poteh so bila številna taborišča, kje je obiskala svoje sorodnike z Bleda. Čeprav je imela dovolj denarja, da bi jim kupila darila, ni bilo za dobiti nič koristnega, zato sta izgnancem pač razdelili tisto, kar sta prinesli s seboj iz Zagreba in z Bleda. Na kratko opisane poti se morda zdijo preproste, vendar nič ne povedo o veliki utrujenosti. Katarini se je v spomin posebej vtisnil dogodek v nekem manjšem nemškem kraju, kamor sta s sestrično prispeli iz Nürnberga, v jutranjih urah, po dolgem dnevnem in

Pogovarjali smo se

nočnem potovanju. Sobo sta najeli v edini gostilni s prenočišči. Gostilničarja sta prosili, naj ju zbudi ob štirih popoldne. In res je ob četrti uri potrkal, a ko je odprla vrata, ni zagledala gostilničarja, ampak policista s puško (danes bi rekli - z dolgim orožjem). Gostilničarju je bilo sumljivo, da lepi dekleti (videl

sem Katarinino sliko iz mladosti!) delata ponoči, spita pa podnevi, zato ju je prijavil. Policist s puško ju je vodil po ulicah do policijske postaje, od koder sta videli, ko je z železniške postaje odhajal njen vlak. Vse se je dobro končalo. Govorila je samo Katarina, ki je sestrični rekla, naj molči, da ne bi česa povedala drugače, kakor ona. Na poti sta obiskali

tudi vojaško ujetniško taborišče, kjer je Katarina hotela obiskati družinskega prijatelja. Niso ji dovolili, da bi se z njim pogovarjala, njen paket pa so mu le izročili. Pakete je pošiljala do konca vojne.

V novi Jugoslavije se je usidrila na Vjesniku

Po drugi svetovni vojni je Katarina dobila odpoved. Kot izurjena daktilografka pa je kmalu, s posredovanjem Tanjuga, dobila delo v časniku Vjesnik. Tam je po zaslugi izkušenj, ambicij, znanja in dela napredovala do tajnice mreže dopisnikov na tujem. Na tem delovnem mestu je pričakala upokožitev, novembra leta 1972. A je na to še šest let opravljala to delo, kot upokojenka in zunanja sodelavka. Še ko je bila v rednem delovnem razmerju, je veliko honorarno delala, in sicer kot daktilografka in prevajalka iz slovenščine v hrvaščino. Med drugim je prevedla celo neko besedilo predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

V pokoju je veliko potovala. Stopila je na štiri kontinente in obiskala 30 držav. Bila je v skoraj vseh evropskih državah, potepala pa se je tudi po Kanadi, ZDA, Havajih, Kitajski, Izraelu in med drugim tudi po danes zelo priljubljenem Dubaju. Danes živi v domu upokojencev na Iberjevem trgu. Rada prihaja v Slovenski dom, kjer se družijo in obiskujejo prireditve. Še vedno v sebi nosi občutek previdnosti. Zelo dobro se namreč spomni časov, ko biti Slovenka ni bilo preveč popularno. Tudi danes ni dosti drugače, se ji zdi, ko opazuje, kako se dve sosednji državi prepirata za krpico zemlje, kapljico mejne reke in morja, kar škodi obmejnim prebivalcem in ji ni ravno všeč. Pogovarjati in klepetati s Katarino je bilo koristno in zabavno. Za oba. Na njen predlog sva se dogovorila, da se tikava, kar sva potrdila s kupico vina pri avtorizaciji besedila. Da ne bi česa napisal narobe.

Prijetno bi bilo, če bi se na takem pogovoru dobila na njen 100. rojstni dan. Če bi bila v taki formi kot danes.

Silvin Jerman

90 LET NAŠI DRAGI KATARINI ZA NJEN ČASTITLJIV ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

V prelepi Gorenjski, v Gorjah, ki so izpod Triglava in zraven Bleda, ki je podoba Raja, zagledala je luč sveta Katarinca mala.

Kar kmalu, ko utrgala si prvi planinski cvet, te železna cesta popeljala je v veliki svet.

Tu v Zagrebu, v šolskih si klopek uvidela knjige namen, a z diplomo učiteljice spoznala velik njen pomen.

Med II. svetovno vojno, tako korajžna kot si bila, s ponarejenimi potnimi listi po nemških taboriščih sorodnike in prijatelje bodrila in obiskovala, a nam izgnancem v Zagrebu vsestransko in veliko pomagala.

Čez nekaj let od učiteljevanja si se poslovila, ker Vjesnik, velika novinarska hiša, te je popolnoma osvojila. Zunanje dopisništvo bil je tvoj delokrog, in ti odlično je šlo od rok.

Ceste, železnice, ladje in letala popeljala so te v velika mesta, od severne Moskve, pa vse na jug do Kaira, od vzhoda na Kitajskem in tudi Kanada te je gostila.

Tudi v Dubaj k sorodnikom si še skočila, popila kavo v nebotičnikih, ki rinejo v oblake, in z nebeških si višin pozdravila bogate Združene Emirate.

Planinarka bila si prava, saj objela si vrh Triglava. Auto relly si vozila in na televizijskem kvizu "Najstarija vozačica" z voditeljem Mlakarjem dobro sodelovala.

Plavanje zares je tvoja disciplina, saj preplavala si Jadransko obalo od Kopra do Ulcinja.

Kamor koli pot te je vodila, ti zvesto si se vrnila, v naš lepi Zagreb grad, kjer že desetletja nosiš njegov pečat!

A danes draga Katica zbrali smo se v Slovenskem domu mi, da ti ob častitljivem življenjskem jubileju čestitamo prav vsi, z željo, da si čila, zdrava in vesela in še vrsto let živela!

Naš klic pa naj zveni: živela nam ti!"

Marinka Jocić

ANTON RAJŠP: AVTOR NEMŠKE SLOVNICE V KAJKAVŠČINI

Anton Rajšp (Antun Rajsp) se je rodil na Ptuju leta 1739. V šolskem letu 1733/34 je postal prvi ravnatelj jezuitske gimnazije v Varaždinu, kjer so se šolali tudi številni slovenski dijaki iz Štajerske. Leta 1788 je bil imenovan za direktorja za srednje šole v Sloveniji in Vojni krajini. Leta 1772 je na Dunaju objavil nemško slovnico v kajkavskem narečju hrvaškega knjižnega jezika: *Nemška gramatika oder Anfangsgrunde der Deutschen Sprachkunst zum Gebrauche der Croatischen Jugend in der Landessprache verfasst*.

Sele profesor Alojz Jembrih je nesporno potrdil, da je njen avtor prav Rajšp, kar v knjigi "Na izvorima hrvatske kajkavske književne riječi", ki je pri založbi Zrinski izšla leta 1997, pojasnjuje takole: "Doslje je bila ta slovnica v slavistiki in kroatistiki bibliografsko označevana kot "Nemška gramatika", brez avtorjevega imena, ki se v naslovu nikjer tudi ne omenja. Na osnovi arhivskih dokumentov pa danes vendarle vemo, da je njen avtor Antun Rajsp".

V dopisu, ki ga je kraljevski svet v Varaždinu prejel z Dunaja 3. aprila leta 1772, je med drugim omenjena tudi "gramatika Antona Rajšpa". Dopis iz carskega urada Marije Terezije se glasi: "V zvezi z gramatiko, ki jo je v hrvaško-nemškem jeziku napisal Antonije Rajšp, profesor mehanike in nemškega jezika v varaždinskem jezuitskem kolegiju (...), smo zapovedali, da se gramatika natisne in izda po ceni 15 forintov." 4. aprila leta 1772 se je sestal kraljevski svet Varaždinske Varmedžije v navzočnosti predsedujočega bana, grofa in svetnika Ivana Patačića, barona Malenića, grofa Franja Patačića, grofa Erdödyja, grofa Niczkyja in referenta Škrleca, Komaronija in Hajnala. Sestavili so besedilo odgovora in zapisali, da bodo slovnico natisnili pri tiskarju Josipu Kurtzboecku na Dunaju, in sicer

v 5.000 izvodih, vsak izvod pa bo stal 15 forintov. Leta 1775 so slovnico prevedli v "ilirski jezik" štokavščino, za potrebe Sremske županije.

V uvodu slovnice je Rajšp takole pojasnil svoje namere: "Nemškemu jeziku želim Hrvate naučiti in jih tako z njimi bližnjim narodom v večjo slogo in prijateljstvo spraviti. Kaj bi bilo bolj potrebno, kot to, da s tistimi, s katerimi imamo nenehno opravke, govoriti znamo." Rajšp je dopuščal možnost, da bodo slovnico uporabljali tudi tisti, ki ne poznajo latinščine, zato je zapisal: "Da ne bi služila le tistim, ki se latinščine učijo, ampak tudi tistim, ki o latinščini in šolskih naukih nič ne vedo, sem latinske besede nadomestil s hrvaškimi in jih prvič primerne iznašel." Tako je uvedel nekatere izraze, ki v kajkavščini niso obstajali, denimo spolnik - člen.

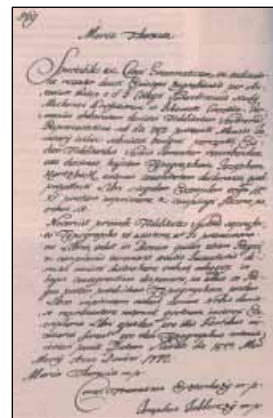
Z zgodovinskega vidika ni mogoče prezreti dejstva, da je bil hrvaški kajkavski književni jezik v preteklosti pod kulturnim, književnim in jezikovnim vplivom avstro-ogrske skupine dežel, s katerimi so imeli Hrvati neprestane stike. In to je Rajšp tudi zapisal v svoji Nemški slovnici, ki je prva kontrastna nemško-hrvaško-kajkavska tiskana gramatika v gramatičnem smislu. Čeprav je kontrastna, je vsekakor tudi gramatika kajkavskega jezika.

Rajšp ni zaslužen samo za objavo Nemške gramatike, ampak je za potrebe jezuitske gimnazije v Varaždinu priskrbel tudi več pripomočkov za poskuse iz fizike, številne učbenike in zemljevide, nekatere zemljevide je tudi izdelal sam.

Rajšp je umrl v Varaždinu leta 1786.

Faksimile:

- naslovnica Nemške gramatike
 - predgovor k Nemški gramatiki str. 1 in 2
 - veduta Varaždina iz leta 1780
 - dopis z dunajskega urada Marije Terezije v zvezi z gramatiko Antona Rajšpa
- Po knjigi Alojza Jembriha povzela

Polona Jurinić

SPOMINI IN PRIČEVANJE IZGNANCEV 1941-1945

Dneve v izgnanstvu smo preživljali lačni, premraženi in ponižani. Kako hudo je bilo šele tistim, ki so bili otroci in so izgubili starše? To grozoto je preživela naša članica Ana Vrbanić. (ASK)

KAKO TEŽKO JE BILO BREZ MAME

Iz moje vasi, Hrastje ob Bistrici so nas Nemci izgnali v tujino leta 1941. Bila sem najstarejši otrok izmed treh. Imela sem komaj tri leta, zato bom opisala, kar so mi povedali oče in dobri ljudje.

Moji starši so v skrinjo naložili malo hrane in nekaj oblek, s sabo pa vzeli tudi šivalni stroj Singer, ker je bila mama šivilja in je mislila, da ji bo prišel prav. Odpeljali so nas v Rajhenburg, kje smo začeli taboriščno življenje, nato pa pot nadaljevali proti Ulmu, v taborišče Untermachtal. Danes si lahko predstavljam strah in tesnobo naših staršev ter njihovo hrepenenje po domu in željo, da bi našli mir doma. Taborišče Untermachtal je bilo največje v Nemčiji, zato nas je bilo kar precej iz našega kraja. Morda smo zato lažje premagali težave. Starša sta hodila na delo, otroci v vrtec. Zaradi žalosti, naporega dela in skrbi za otroke je naša mama zbolela. Na koncu je morala v bolnišni-

co. Spominjam se teh dni, ker je dolgo nisem videla. Očeta je prosila, naj ji pripelje vsaj enega otroka. Žal je bilo prepozno. Ko sem zvedela, da je mama umrla, nisem prenehala jokati. O tem trenutku nisem mogla nikoli govoriti, ves čas je bil samo v mojem srcu. Na dan pogreba je bilo bombardiranje in še danes ne vemo, kje je pokopana, čeprav smo pozneje iskali grob.

Čas je mineval in začele so se nove težave. Spomnim se dogodka, ko je oče opazil, da nam delijo pokvarjeno hrano, zato jo je zlil mimo kotla. Nekdo ga je prijavil in dobil je tri mesece zapora. Takrat smo ostali brez oba staršev. Težko je bilo in tudi nevarno, a so nam pomagali dobri ljudje. Hvala jim!

Leta 1945, ko je Nemčija razglasila kapitulacijo je nastala splošna zmešnjava. Prišli so zavezniki in predstavniki mednarodnega Rdečega križa, ki so nas prevzeli in nas oskrbeli s hrano in oblačili. Vračanje v domovino je potekalo izredno počasi, ker so bile proge poškodovane. Moja naloga je bila nositi torbico, v kateri je bila kahlica. Po vrnitvi v domovino smo našli izropano in prazno hišo brez oken in vrat. Začela se je bitka za novo življenje. Hudo je bilo brez mamice.

Danes moje življenje teče dan za dnem, vsakokrat v drugi barvi, morda je v njem ohranjen spomin na težke in pomembne dogodke. Srečna sem, želim si veliko lepega in spoštujem trud vseh, ki so gradili, potem se ni bati, da tudi nova generacija ne bi postala dobra.

Ana Zorenč Vrbanić

Kulturna obzorja

KULTURNA DOGAJANJA

MISSA SOLEMNIS V LISINSKEM

- V okviru mojstrskega ciklusa Hrvaške radiotelevizije je bil 22. novembra v dvorani Vatroslav Lisinski v Zagrebu koncert ob 180. obletnici rojstva Ludvika van Beethovna (1770-1827). Z izvedbo Misse solemnis za

soliste, zbor in orkester je dirigent Simfoničnega orkestra HRT, maestro Nikša Bareza proslavil svoj 70. rojstni dan. V izvedbi so sodelovali Goranovci, zbor HRT in kvartet mladih vokalnih solistov: Mihaela Komočar, Dubravka Šeparović, Tomislav Mužek in Ante Jerkunica.

Missa solemnis je grandiozno pozno delo mojstra, ki je presešlo okvire službe božje in je bilo v začetku 19. stoletja v celoti praižvedeno v Petrogradu. Žive izvedbe so zaradi zahtevnosti partiture in organizacijske zapletenosti precej redke.

Sopranistka Mihaela Komočar je nastopila konec januarja v dveh predstavah Verdijeve opere Ples v maskah v HNK Zagreb.

LAIBACHA NIKOLI DOVOLJ

- Laibacha ni nikoli dovolj. Hrvaški ljubitelji te kultne skupine iz Ljubljane 23. novembra niso izneverili: nadeli so si najboljša črna oblačila in v dvorani Jedinstvo v Zagre-

bu z ovacijami in ploskanjem bodrili svoje ljubljence. Po slovenskih koračnicah in ob zvokih Lepe naše so lajbahovci občinstvo povedli na še eno glasbeno potovanje, tokrat z obdelavo najbolj znanih himn. Za konec so prihranili svoje znane hite. Skupino vodi karizmatični Milan Fras, eden najboljših moških glasov, ki niti po tolikih letih ne izgublja in stalno privlači nove generacije. V publiku je bila tudi stara garda.

PREDIN IN E.N.I. V TVORNICI

- Ljubimec zagrebške publike, kantavtor Zoran Predin je 7. decembra nastopil v Tvornci ob spremljavi Gipsy Swing Orchestra. Kot gost je nastopila reška grupa E.N.I., ki letos slavi 10-letnico kariere. Predin je na koncertu predstavil svoj prvi album v hrvaškem jeziku "Za

šaku ljubavi". Na njem gostujejo številni hrvaški glasbeniki: Gibonni, Aki Rahimovski, Dado Topić, Massimo, Arsen Dedić in drugi. Ob tej priložnosti je z Zoranom zaigral njegov sin Rok. Ivan, Elena, Nikolina in Ivona so prepričale tudi tiste, ki dvomi-jo, da znajo lepe punce peti.

RIMSKA ZGODOVINA RAJKA BRATOŽA

- Znanstveno delo Rimska zgodovina slovenskega zgodovinarja Rajka Bratoža je takoj po izidu vzbudila zanimanje hrvaških zgodovinarjev in evropske znanosti ter postalo uspešnica. Hrvaški akademik Nenad Cambi je napovedal, da bodo to knjigo uporabljali hrvaški znanstveniki in študenti. Mostarski profesor Ante Škegro se že zanima za hrvaški prevod. Urednik Janez Stergar je potrdil, da bo slovenski založnik to omogočil brez nadomestila.

Knjiga je pregled rimske zgodovine in zajema tisoletno obdobje od začetkov Rima do leta 284 po našem štetju, ko je na oblast prišel car Dioklecijan. Zadrška frontna črta iz domovinske vojne se pokriva s frontno črto Rimskega carstva iz časa Oktavijanovega vzpona na oblast. Oktavijanu je bil vojni pohod do zadrške fronte

zelo pomemben, ker je tako pridobil pomembno moralno in politično premoč. Bratož je v knjigi zajel območje severozahodne Italije, vzhodnih Alp, srednjega Podonavja in zahodnega Balkana. Rimsko navzočnost na tem prostoru potrjujejo najnovejša arheološka odkritja v Čatežu pri Brežicah in Obrežju. Tam so pred nekaj leti v pripravljanih delih za izgradnjo avtoceste Ljubljana - Zagreb odkrili ostanke vojnih utrd za nadzor poti proti Sisku (Siscia). Avtor je v knjigi obdelal politično zgodovino in družbeni razvoj, v nekoliko manjšem obsegu pa tudi gospodarstvo, upravo, vero in kulturo.

JANŠA V GALERIJ NOVA

- Konec januarja je iz galerij Nova v Teslini ulici odmevalo glasno žensko vzdihovanje. Radovedneži, ki so sledili

zvokom strasti, so naleteli na neobičajen prizor: Janez Janša s sredincem penetrira v gumijasto vagino v železni škatli za plinsko masko nemških vojakov iz 2. svetovne vojne, ki je elektronsko povezana z zvočniki. So slovenskega premiera zalotili pri nenavadnem hobiju? Vsekakor ne! Gre za konceptualnega umetnika, performerja in producenta iz Ljubljane, ki je prevzel njegovo ime. V interaktivni instalaciji SS-XXX/Die Frau Helga, rekonstrukcija projekta

Kulturna obzorja

Borghilda, se Janša sprašuje, zakaj je nastala prva seksualna lutka za napihovanje in povzema zgodbo o domnevno prvi takšni lutki, ki naj bi jo Adolf Hitler leta 1941 naročil od danskega doktorja Olena Hannusena. Služila naj bi za zadovoljevanje seksualnih potreb nemških vojakov, ki so v bordelih dobili spolne bolezni ali pa spolno občevali z nearijevskimi ženskami. Tovarna v Dresdnu je bila bombardirana in projekt ni bil uresničen.

GODALNI KVARTET PORIN IN GOSTI

- Generacijska sloga v najboljšem pomenu besede je 19. februarja zaznamovala koncert v dvorani Lisinski. Godalni kvartet Porin je program zastavil tako, da je bil sam v postranski vlogi. K igranju Biberovega in Boccherinijevega kvinteta, Brahmsovega sesteta in Šostakovičevega okteta je privabil violončelistko Moniko Leskova in violinista Aleksandra Miloševa, z izkušnjami iz uglednega slovenskega kvarteta Tartini. Kvartet Porin je nastopil v standardni postavi: Ivan Novinc, Tamara Petir, Natalija Anikijeva in Neva Begović.

KNJIGA PREOBRAZBE OBJAVLJENA V KOPRU

- Pred stotimi leti je v koprskem zaporu kazen prestajal legendarni in opevani hrvaški harambaša in svobodnjak iz Grud Andrija Šimić.

Na dosmrtni zapor je bil obsojen v Splitu. Koprsko društvo Hadriaticum in zagrebški založnik Hrvoje sta sto let pozneje v Koper pripeljala pesniško zbirko Antuna Branka Šimića (1898-1925), po rodu iz Drinovca v današnji občini Grude. V dvojezični izdaji je izšla zbirka Preobrazbe (Preobraženje), edina knjiga, ki jo je pesnik, kritik in urednik objavil še za časa življenja, leta 1920. Šimićevo knjigo je v slovenščino prevedla Ines Cergol, slovenska književnica in profesorica slavistike. Knjigo je uredil, s predgovorom in bibliografijo opremil književnik in profesor romanistike Mile Pešorda. Knjiga je lepo opremljena in je prvi celoviti slovenski prevod Preobrazbe ter prva tuja izdaja "najbolj pomembne knjige hrvaške poezije", kot jo je označil Pešorda. Hadriaticum je pred tem objavilo slovensko-hrvaško pesniško antologijo Mileta Pešorde Drevo z dušo ptice/Stablo s dušom ptice.

NENAVADEN OTHELLO

- Konec novembra je bila v reškem HNK Ivana pl. Zajca premiera Shakespearovega Othella. Predstavo je kot gost iz Ljubljane režiral Diego de Brea. Predstavo je tematiziral kot poželenje med moškimi in jo zasnoval brez enega samega Shakespearovega verza, pravzaprav - brez besed. Režiser se je posmehoval tudi drugemu odrskemu žanru - opernemu - in s tem zgrešil svoje intimne razloge za Shakespeara. Na koncu predstave je ploskala le tretjina publike.

REŽIJA MATEJE KOLEŽNIK

- V zagrebškem HNK je bila 22. januarja premiera drame Eugenea O'Neilla Elektri pristaja črnina v prevodu Antuna Šoljana, prired-

bi Lade Kaštelan in režiji Mateje Koležnik, gostje iz Ljubljane. Trilogija ameriškega nobelovca, praizvedena leta 1931 v ZDA, prevzema izhodiščno zgodbo iz grškega mita in postavlja dogodke v čas ameriške državljanske vojne z večno temo o umoru, prevari, maščevanju in incestni ljubezni.

MOJCIN MUZIKAL

- 31. januarja je bila na odru reškega HNK Ivana pl. Zajca premiera muzikala Nunsense, čnohumorne zgodbe o petih čudaških nunah. Nunsense je brodvejski hit, ki ga je v reškem gledališču postavila režiserka in koreografka iz Ljubljane Mojca Horvat. V Ljubljani so ga v njeni režiji izvajali polnih 5 let. Horvatova je dobro znana reški publiki, saj je bila koreografinja muzikalov Poljubi me, Kata, Karolina Reška in Jalta, Jalta. V osemdesetih letih je bila štipendistka Dance Centra na Broadwayu. V Ljubljani ima svojo šolo Mojca Dance; njeni učenci so bili svetovni prvaki v showdancu.

GLASBENI VRTILJAK

- Tretji večer Music carousela v BP klubu v Zagrebu je 11. februarja potekal v izjemno prijetnem, toplem in sproščenem vzdušju ob mojstrskih vrhuncih džez glasbenikov. Primoža Grašiča, uglednega slovenskega džez kitarista in stalnega gosta Boška Petrovića, zaradi bolezni ni bilo. Nastopil pa je Boškov naj-

boljši učenec, 14. letni vibrafonist Vid Jamnik iz Slovenije.

LUCIJINE OČI

- Zagrebški Meander je februarja objavil roman Lucijine oči vodilnega slovenskega pisatelja in enega od najbolj prevajanih piscev Draga Jančarja. Knjigo o slovenski sedanosti, ki ves čas sledi tudi grozljivo absurdni preteklosti Titovega režima, je prevedla Mirjana Hečimović. V hrvaški jezik je prevedenih že deset Jančarjevih del.

KONCERT ORKESTRA HRVAŠKE VOJSKE

- V dvorani Vatroslav Lisinski je 13. februarja nastopil Orkester hrvaške vojske. Dirigiral je Tomaž Kmetič, ki smo ga spoznali kot dirigenta v Varaždinu na koncertu Slovenskega policijskega orkestra. Kot solisti so nastopili saksofonist Matjaž Drevenšek in slavni Mariachi Los Caballeros. Na programu so bila dela Franka Tichelija, Franka Benciscutta in Alfreda Reeda. V drugem delu koncerta je orkester HV izvedel popularne Por amor, Besamo mucho, Granada in Cielita lindo.

Čestitamo profesorju Preradju Detičeku ob ponovni izvolitvi za predsednika Hrvaškega društva glasbenih umetnikov in na postavljanju za profesorja emeritusa na univerzi v Zagrebu.

Kulturna dogajanja spremljala

Polona Jurinić

PRIPOROČAM IZ NAŠE KNJIŽNICE

Poezija za romantične

Čeprav je Valentinovo za nami, ne bo odveč, če boste prelistali knjižico Žlahtne ljubezenske, ki je pri Cankarjevi založbi izšla leta 2005. Ljubezenske pesmi je izbral slovenski pesnik starejše generacije Tone Pavček. Namenjene so vsem srečno in nesrečno zaljubljenim. Beremo lahko pesmi Josipa Murna, Srečka Kosovela, Simona Jenka, Rudolfa Maistra, Vide Jeraj, Dragotina Ketteja, Franceta Prešerna, Ivana Cankarja, Antona Aškerc, Frana Levstika, Simona Gregorčič in Josipa Stritarja.

Kaj bi te vprašal ...

*Kaj bi te vprašal,
dekle ti:
kje si dobila
te oči?*

*Takšno imajo sladko moč ...
gledal bi vanje
dan in noč!*

*Gledal bi vanje
noč in dan,
tvoje lepote
ves pijan.*

Anton Aškerc

Pravljica za otroke

Leta 1961 je pri Mladinski knjigi prvič izšla knjiga Drejček in trije Marsovčki, povest za otroke Vida Pečjaka. Zgodbo je napisal prej, davnega leta 1956. Drejček je tako danes star 52 let in toliko tudi njegovi prijateljčki z Marsa: Miš, Maš in Šaš. Drejček se imenuje Andrej, ki še vedno čaka, da se Marsovčki (zdaj Marsovci) vrnejo na Zemljo. A jih ni. Zaman upira oči v svetlo rdečo zvezdo na nebu in jih kliče nazaj. Pred odhodom so mu zatrdili, da se ne bodo vrnili, dokler na Zemlji ne zavlada mir. Bo Drejček prej ostarel ali umrl in jih nikoli več ne bo videl, ker je Zemlja postala prava klavnica ljudstev in narodov? Kako se napeta dogodivščina konča, mladi bralci, morate sami odkriti. Knjigo je lepo ilustriral Gorazd Vahen.

Roman za resno branje

Posmehljivo pozečenje, roman najbolj prevajanega slovenskega pisatelja Draga Jančarja, je pri založbi Mladinska knjiga

izšel leta 2006. "Ah, dežela, največja med vsemi! Dežela, v katero je (Gregor Gradnik) sredi grde zime priletel z letalom. Ko je težka ptica zakrožila nad morjem, nad ledenimi otoki, kjer je potem v sanjah tolikokrat videl prazni okvir nekih vrat. Snežna brozga na ulicah New Yorka. Brezdomci, ki se grejejo v pari, šušteči iz kanalizacije (...). Želel si je New York, tja hočejo vsi, ampak umetniška štipendija je bila odprta v New Orleansu. Tam so ščurki, mu je rekel prijatelj, ki je z ladjami prepotoval svet. Pa tudi fižol z rižem. O jazzu ni ničesar rekel (...). Nobene ladje ne bo. Knjižnica, univerza, to bo. Nečesa se bo naučil in nekaj bo moral dati od sebe.

Zgodbe za mlade in stare

Najlepše slovenske mite in legende, ki so izšli pri Mladinski knjigi leta 2005 v zbirki Slovensko izročilo, sta izbrali Dušica

Kunaver in Brigita Lipovšek. Prvo poglavje nas popelje v gorski svet, kjer je domovanje skrivnostnih bitij (kot na primer velikana Ledeneč in Špik, velikan z Raduhe, Ajdovska žena, Ajdovska deklica, Zlatorog, Divji mož, Pohorske vile, Gorjanska vila, Duga Baba, Torka, Divja Jaga, Prekmurski vrag). Drugo poglavje nas vodi po hribih in ravninah - po krajih zgodovinskih dogodkov (Atila in slovenska kraljica, Grad kralja Atila, Grofica Veronika, Lamberger in grad Kamen, Erazem Lueger Predjamski, Miklova Zala, Jerman in Jermanova vrata, kralj Matjaž, Peter Klepec, Višnjegorski polž). Tretje poglavje nam pričara vodo - večno spremljevalko (Celovski zmaj, Ljubljanski zmaj, Povodni mož v Ljubljani, Dobra vila v dolini Soče, Vile in Blejsko jezero, Hudičev most, Gospodična na Gorjancih, Lepa Vida). Nekatere zgodbe poznate, nekaterih ne. Spoznajte vse. Stare mame in dedki: berite jih svojim vnukom.

Knjige izbrala in jih priporoča

Polona Jurinič

STROJANOV V SLIKANICI ZA OTROKE

Predsednica slovenskega kulturnega društva Stanko Vraz iz Osijeka Sabina Koželj Horvat je decembra lani 2007 izdala novo slikanico pod psevdonimom Ann Brush. V slikanici z naslovom Med dvema ognjema je poučno in človeško predstavila temo romske problematike v Sloveniji. Avtorica je živelja v Zagradcu pri Ambrusu, od koder je romska družina Strojjan. Slikanica je imela velik odmev v slovenskih medijih. Sredi januarja je v Dnevniku Ana Schnabl med drugim zapisala: "Problematika, ki jo je lani razgrnil primer družine Strojjan, je bila deležna obsežne medijske pozornosti. Nato pa so novice o njihovi usodi, v skladu s pravili senzacionalizma, izginile. Konec leta 2007 smo mimogrede le izvedeli, da je težava z zamenjavo parcele rešena, kar razveseljuje vse vpletene strani. Nekateri so vseeno presegli deklarativne puhlice in se problema ksenofobije, potem ko so ga izrinili drugačni medijski naslovi, ki generirajo javno mnenje in interes, lotili temeljiteje. Primer tega je slikanica Med dvema ognjema avtorice, ki se predstavlja pod psevdonimom Ann Brush. Namen slikanice, ki jo je izdala založba Stella s sedežem v Šmarjeških Toplicah, je, "da seznanimo z omenjeno problematiko in da otrokom na začetku, še preden se lahko vmešajo odrasli, pokaže, da do istega cilja vedno obstaja več poti".

Kmalu bo objavljen dvojezični prevod v slovensko-romskem in hrvaško-romskem jeziku. Prevajalec je romski učitelj Duško Kostić iz Darde na Hrvaškem. Več o slikanici na spletni strani www.stella-sp.si

Zvonko Horvat

Zdrav duh v zdravem telesu

ŠPORTNA DOGAJANJA

ROKOMET

Od 17. do 27. januarja je na Norveškem potekalo evropsko prvenstvo. V isti skupini so v Stavangerju igrali rokometiški Hrvaške in Slovenije. V tekmi dveh reprezentanc je bil prvi polčas zelo izenačen. Drugi polčas so bolj začeli Slovenci, ki so povedli. Toda Hrvati so se boljše začeli Slovenci, ki so povedli. Toda Hrvati so se boljše začeli Slovenci, ki so povedli. Toda Hrvati so se boljše začeli Slovenci, ki so povedli.

V osmini finala pokala pokalnih zmagovalk so se v Ljubljani in Zagrebu pomerile rokometiške ljubljanskega Krima in zagrebške Lokomotive. V prvi tekmi v Ljubljani so izkušenejše domačinke prišle do lepe prednosti šestih golov (izid 31 : 25). V Zagrebu pa so domačinke presenetile z odlično igro in prišle do devetih golov prednosti. Na koncu so se Krimovke zbrale in v pravi drami izgubile z ugodnim izidom 25 : 30 in se tako uvrstile v četrtfinale.

SMUČANJE

V Garmisch Partenkirchenu je bil slalom za svetovni pokal. S sijajnim tretjim mestom se je izkazal Ivica Kostelić. Po dolgem času so se izkazali tudi slovenski slalomisti, Mitja Dragšič s šestim mestom, Mitja Valenčič z devetimi in Bernard Vajdič z dvanajstim.

17. februarja je na zagrebškem Sljemenu prvič potekal slalom za moške v svetovnem pokalu. Na zadovoljstvo dvajset tisoč domačih navijačev je Ivica Kostelić pris-

mučal do drugega mesta. Tudi Slovenci so se izkazali s petim mestom Dragšiča in enajstim mestom Vajdiča. Po moškem slalomu so priredili tekmo legend, kjer so med drugimi nastopili Janica Kostelić, Špela Pretnar, Jure Košir, Urška Hrovat in Bojan Križaj. Zmagala je Hrovatova.

V superkombinaciji v francoskem Val d'Isereju sta se prvič v zgodovini v svetovnem pokalu na zmagovalni oder povzpela dva hrvaška smučarja. Kostelić je bil drugi, mladi Natko Zrnčič - Dim pa tretji. Odličen peti je bil Aleš Gorza. V superveleslalomu v kanadskem Whistlerju pri Vancouvru je prvič v svoji karieri na zmagovalni oder stopil smučar iz Črne Aleš Gorza. Bil je tretji. Odličen je bil tudi Ivica Kostelić na osmem mestu.

Rok Jurinić

Zdravje

DOMAČA LEKARNA: POMOČ IZ NARAVE

V začetku leta smo prisluhnili izjemno zanimivemu predavanju farmacevta Jožeta Kukmana, ki nadaljuje veliko delo patra Ašiča in ga plemeniti z novimi spoznanji. V času antibiotikov vedno bolj naravna znanja za vse naravne vede.

Že pred pet tisoč leti so na Kitajskem uporabljali narodno medicino. Znanje se je preneslo na Mezopotamijo, stari Egipt in Aleksandrijo. V stari Grčiji in Rimskem cesarstvu so znanje zapisovali na papiruse. Na Slovenskem je v 18. stoletju v Idriji nastala knjiga Rastlinstvo Kranjske. V srednjem veku so bili varuhi znanja o zdravilnih rastlinah samostani. V samostanu v Olimjah je bila odprta prva lekarna na slovenskih tleh. Kartuzijski samostan v Pleterjah je slovel po pomoči okoliškimi prebivalcem. V tem samostanu še danes pripravljajo brinjevec, cviček in hruškovo žganje s hruško v steklenici, sušijo lipovo listje, žajbelj in bezeg, v zadnjih letih se zelo posvečajo baldrijanu.

Kako nabiramo zelišča? Cvetove in liste nabiramo takrat, ko vsebujejo največ žlahtnih snovi, korenine se izkopljejo jeseni. Paziti moramo, da ne naberemo preveč rastlin, ne več kot za eno leto. Varovati moramo redke rastline (tavžentroža, arnika), ki počasi izginjajo. Na Bohorju, denimo, danes ni več arnike. Rastline nabiramo tam, kjer zemlja ni gnojena z umetnimi gnojili, ki tvorijo škodljive dioksine. Strupi kot je dioksin stoletja zastrupljajo zemljo. Tudi živalska prehrana ni več tako zdrava, ker je v ribah veliko strupov iz onesnaženih voda. Pri nabiranju je

najpomembnejše čisto okolje. Lubje nabiramo spomladi, ko so sokovi sveži. Listje in cvetove nabiramo, ko se rosa posuši. Rastline posušimo na prepihu, v senci, v pečici pri nizkih temperaturah. Pomembno je shranjevanje v platnenih vrečkah ali v steklenih kozarcih. Vedno moramo napisati datum. Rastline moramo poznati, saj so nekatere tudi strupene.

Kako se pripravljajo zdravilni pripravki?

Za čaje velja, da dve žlici mešanice prelijemo s tremi decilitri vrele vode. Precedimo po desetih, petnajstih minutah. Za nekatera zelišča veljajo drugačna pravila; bele omele in tavžentrože ne poparimo, pustimo jih čez noč v mlačni vodi.

Sirupe pripravimo iz sladkorja, vode in koncentriranega čaja (slez, žajbelj). Znani so sokovi iz breze in vinske trte, ki so primerni za bolezn ledvic (diuretiki) in obolenja lasišča.

Mazila pripravimo iz rastlinskih cvetov, ki jih dušimo na masti. Pustimo jih čez noč in precedimo. Za rane uporabljamo gazezovo ali ognjičevo mazilo.

Tinkture pripravimo tako, da deset dekagramov posušene rastline namakamo v litru alkohola.

Sok krompirja se uporablja, če imamo preveč kisline.

Za prehlad se priporočajo žajbelj, lipa, trpotec (ozkolistni), hren in bezeg. Za srce in ožilje: česen, glog, mešanica melise in koprive, bela omela in rman (stolistnik). Za želodec je tavžentroža, šentjan-

Za vsakogar nekaj

ževka, rman, ognjič, cimet in ingver. Za odpornost: regrat, rman in trpotec. Za astmo: cimet in evkaliptus. Za uravnavanje krvnega pritiska listi oljke, rusomača in imela (*viscum album*). Za krčne žile in hemeroide: hamamelis, ognjičevo mazilo, šentjanževo olje in izdelki iz divjega kostanja. Za nizek krvni pritisk: glog, rožmarin, poprova meta in rusomača. Pri aritmiji in stresu: baldrijan, ki pomirja, sivkin čaj, pasionka in bela imela. Za dobro počutje pa naslednja mešanica: žlica jabolčnega kisa, 1 žlica medu in 2 decilitra vode.

Na koncu pa še čaj iz koprive, regrata, rmana in trpotca, ki ga svetuje pater Simon Ašič.

Kopriva dviguje raven hemoglobina, pomaga pri revmi, protinu, ledvicah. Regrat upravlja metabolizem, pomaga pri boleznih žolča in jeter ter proti revmatizmu. Stolistnik deluje na želodec, pomaga pri želodčnih, žolčnih in črevesnih težavah. Trpotec izboljšuje prekrvavitev v organizmu, pomaga pri kašlju, vnetjih dihal.

Če boš uporabljal te zdravilne rastlinice, bo krtova dežela še dolgo čakala nate! In ne pozabite: Za vsako bolezen rožica raste!

Cvetana Matko

NE POZABIMO SLOVENSKE JEDI

Praznične jedi si želi vsak privoščiti tako, kot jih je navajen. Pri nas na Primorskem ni velikonočnih praznikov brez žolce in dobrot iz kvašenega testa: sočnih potic, finega šarklja ali sadnega kruha z vsemi vrstami domačega suhega sadja (posušene češplje, suho grozdje, hruškice, orehi itd). Ob teh dobrotah se oblizuješ že, ko samo pomisliš nanje. Nemogoče jih je pozabiti, lahko jih samo ponavljamo, saj so večne. Poleg recepta za žolco in nasveta za peko potice, preberite še predlog, kako pripraviti zvito pečenko z nadevom, ki je še posebej lep okras na praznični mizi. Zvita pečenka je tudi praktična, saj jo lahko pripravimo vnaprej, na praznični dan pa le spečemo. Lahko jo tudi spečemo kakšen dan prej, saj tudi hladna zelo okusna, zlasti s fino omako in dobro solato.

ŽOLCA ali HLADETINA

Potrebujemo: 6-8 suhih svinjskih nog (parkljev), lahko malo svinjske kože, 3/4 kg prekajenega suhega mesa (pleče), česen, lovor, poper v zrnu, sol, 4 l vode, kuhana jajca.

Priprava: Nogice očistimo, presekamo in 24 ur namakamo v hladni vodi. V velikem loncu na tihem ognju kuhamo nogice, kožo in dišave, razen prekajenega mesa in soli. Po dveh urah dodamo meso in kuhamo do mehkega (še kakšno uro). Ves čas mora vreti zelo počasi. Ko je kuhano, vzamemo meso ven, pre-

cedimo in počakamo, da se ohladi, ko lahko z vrha žolce poberemo maščobo. Juho nalijemo v skodele, v katere smo pred tem razporedili očiščene nogice, meso, malo strtega česna, narezana kuhana jajca. Postavimo na hladno. Preden postrežemo, damo skodele v vročo vodo, da žolco lepo obrnemo na krožnik. Zraven lahko ponudimo kisle kumarice.

SVINJSKA PEČENKA S ŠPINAČNIM IN SIROVIM NADEVOM

Potrebujemo: 2-3 kg svinjskega trebušne-ga mesa (carsko meso) brez kosti in kože, sol, poper, majaron, strt česen.

Nadev: 300 g špinache, 300 g sira, 2 paradižnika, malo masla, strt česen, naribani parmezan.

Za omako: šopek jušne zelenjave, par vejic rožmarina, 2 čebuli, malo kisle smetane in belega vina, olje in sol.

Priprava: Najprej blanširamo špinacho, jo grobo narežemo in pustimo, da se ohladi. Meso operemo, osušimo, posolimo, popopravimo, potresemo s česnom in majaronom ter pustimo počivati. Nato pripravimo nadev. Ohlajeni špinaci dodamo na kocke narezan paradižnik in sir, strt česen, maslo, parmezan. Premešamo in po potrebi solimo in popramo. Nadev namažemo na meso, ki ga nato zvijemo v čvrst zvitek in dobro povežemo. Lahko ga tudi zavijemo v pomaščeno folijo. Položimo v naoljen pekač in v vročo pečico. Na 200 o C pečemo eno uro. Potem pečenko obrnemo, dodamo jušno zelenjavo, čebulo in rožmarin, pečemo še 10 minut, dodamo vino in pečemo še malo na nižji temperaturi. Ko je zvitek pečen, odstranimo vrvico ga položimo na krožnik. Omako pripravimo tako, da vso zelenjavo pretlačimo skozi cedilo in zgostimo s kislom smetano. Kot prilogo lahko ponudimo pire krompir ali testenine in veliko solate, najbolje rdeč in zelen radič z oljčnim oljem.

Ivanka Nikčević

PREGOVORI SO ZAKLAD ČLOVEŠKE MODROSTI

Za izrečene besede ti je lahko žal, za neizrečene nikoli.

Ko je vinjena glava, marsikaj iz srca priplava.

Kdor zob nima – ne more jezika za zobmi držati.

Pesem povleče pesem – prepir pa prepir.

Kar se revežem da, nič v skrinji ne manjka.

Boljša je domača gruda, ko na tujem zlata ruda.

Deset štej prej, preden v jezi rečeš kaj.

Predolg jezik tepe.

Slaba novica ima peroti ko ptica.

Težava, ki jo lahko nekemu zaupaš, je že na pol lažja.

Vsaka hudobija se prej ali kasneje kaznuje.

Nič ni tako skrito, da ne bi bilo očito.

Izbrala Cvetka Matko

Otočec - mozaik nepozabnih doživetij

Redke so priložnosti, ko lahko občutimo duh preteklosti, tankočutno prepleten z ritmom sodobnosti. **Hotel Grad Otočec******* s svojim izvorno prenovljenim ambientom v duhu gotike in renesanse omogoča prav to – celovito doživetje minulih časov ob popolnem udobju današnjih dni. V objemu mogočnih grajskih zidov, umeščenih v srce neokrnjene narave ob smaragdni reki Krki, se čas ustavi, mi pa poskrbimo, da ste v obdobju, ko vas gostimo, središče dogajanja vi.

Vrhunska kulinarčna doživetja v **edinstveni grajski restavraciji** očarajo še tako zahtevnega in razvajenega gosta. V naši široki gostinski ponudbi vam povemo preproste reči na izviran način. Simfonijo najboljših okusov lahko izkusite v družbi najdražjih, pri poslovnih srečanjih, družabnih dogodkih ali drugih slavnih ...

Grajsko okolje je pravišnje za **sanjske poroke**. Si je za ta dan moč želeli še kaj več kot svečanost v zavetju srednjeveškega gradu, kjer se gostje počutijo kraljevsko? Da bodo prvi koraki na skupni življenjski poti res nepozabni, vam na gradu Otočec pri enem najpomembnejših dnevo v življenju stojimo ob strani s celovito ponudbo; od protokolarnih poročnih storitev, bogate kulinarčne ponudbe do možnosti preživljanja medenih tednov v romantičnem okolju otoškega gradu.

V bližini otoškega grajskega bisera leži najlepše in najbolj urejeno **golf igrišče** v Sloveniji. Igrišče z devetimi polji se razprostira kar na 26 ha rahlo hribovitega terena in je primerno tako za amaterske kot profesionalne igralce.

Ljubitelje golfa pa bo gotovo razveselila novica, da bo naslednje leto igro golfa možno odigrati na igrišču z 18 igralnimi luknjami.

Vabljeni na pravljica grajska razvajanja ...

TERME KRKA
hoteli otočec

Tel.: 00 386 7 38 48 900

booking.otocec@terme-krka.si, www.grad-otocec.si

ODMEV

Novi odmev
izdaja
**Kulturno-prosvetno
društvo Slovenski
dom**
iz Zagreba s
pomočjo
**Savjeta za
nacionalne manjine
Republike Hrvatske**
in
**Urada Vlade
Republike Slovenije
za Slovence v
zamejstvu in po
svetu.**

Za izdajatelja:
Darko Šonc.

Uredništvo:
**Miroslava Maria
Bahun,
Matea Hotujac,
Silvin Jerman,
Polona Jurinić,
Ivica Kunej,
Cvetka Matko,
Franc Strašek,
Darko Šonc.**

Pregled, priprava
in oprema besedil:
Ilinka Todorovski.
Oblikovanje in prelom:
Ljudevit Gaj.

Tisk: **Intergrafika,**
Bistranska 19,
Zagreb.

Izhaja občasno v
slovenskem in
hrvaškem jeziku.

Naklada:

800 izvodov.,

Naslov uredništva:
**Kulturno-prosvetno
društvo Slovenski
dom**, Masarykova
13/I, 10000 Zagreb;
slovenski-dom@
zg.t-com.hr,
http://slovinci.hr